

Riksdagens protokoll

2013/14:92

Fredagen den 28 mars

Kl. 09.00 – 12.52

Protokoll
2013/14:92

1 § Anmälan om ersättare

Andre vice talmannen anmälde att *Gustav Schyllert* (M) skulle tjänstgöra som ersättare för *Linda Wemmert* (M) under tiden den 31 mars–23 maj.

2 § Anmälan om subsidiaritetsprövningar

Andre vice talmannen anmälde att utdrag ur följande protokoll i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in:
prot. 2013/14:22 för tisdagen den 25 mars från skatteutskottet
prot. 2013/14:32 för tisdagen den 25 mars från finansutskottet

3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2013/14:364

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:364 Finansdepartementets beredning av budgeten

av Fredrik Olovsson (S)

Interpellationen kommer inte att besvaras inom föreskriven tid.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 27 mars 2014

Finansdepartementet

Anders Borg (M)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2013/14:370

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:370 Grafikens hus i Mariefred
av Hans Ekström (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 15 april 2014.

Skälet till dröjsmålet är sedan länge inplanerade externa engagemang för statsrådet.

Stockholm den 26 mars 2014

Kulturdepartementet

Lena Adelsohn Liljeroth (M)

Enligt uppdrag

Maria Eka

Expeditions- och rättchef

Interpellation 2013/14:377

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:377 Scenkonstpensioner och övergångsregler
av Tina Ehn (MP)

Interpellationen kommer att besvaras den 15 april 2014.

Skälet till dröjsmålet är sedan länge inplanerade externa engagemang för statsrådet.

Stockholm den 24 mars 2014

Kulturdepartementet

Lena Adelsohn Liljeroth (M)

Enligt uppdrag

Maria Eka

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2013/14:381

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:381 Vanvårdsersättning till finska krigsbarn
av Pyry Niemi (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 15 april 2014.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 24 mars 2014

Socialdepartementet

Maria Larsson (KD)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:383 Statens ansvar för kontanthantering
av Börje Vestlund (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 8 april 2014.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 26 mars 2014

Finansdepartementet

Peter Norman (M)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

4 § Anmälan om granskningsrapport

Andre vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen:

RiR 2014:6 Att överklaga till förvaltningsrätten – handläggningstider och information till enskilda

5 § Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Skrivelse

2013/14:201 till trafikutskottet

EU-dokument

KOM(2014) 181 till skatteutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 22 maj*.

6 § Svar på interpellation 2013/14:249 om statsinkomster av räntesnurrebegränsningar

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Leif Jakobsson har frågat mig hur stor del av de 8,8 miljarder kronor i ökade bolagsskatteintäkter som jag räknade med i budgeten för 2013 jag bedömer verkligen kommer in och vilken prognosen är för år 2014.

Leif Jakobsson har vidare frågat mig genom vilka åtgärder jag avser att öka storbankernas och aktieägares bidrag till skatteinkomster och produktiva investeringar under kommande år.

I budgetpropositionen för 2013 skärpte regeringen reglerna som begränsar rätten till ränteavdrag avseende interna lån i företagssektorn. Detta gjordes för att skydda den svenska bolagsskattebasen mot skatte-

planering med ränteavdrag. I budgetpropositionen för 2013 förväntas begränsningen i avdragsrätten för interna lån öka skatteintäkterna med 8,8 miljarder kronor 2013.

Åtgärden innebär att bolagsskattebasen breddas. Samtidigt som regeringen införde de förändrade begränsningsreglerna för ränteavdrag sänkte regeringen bolagsskattesatsen från 26,3 procent till 22 procent. Sänkningen stärker incitamenten för näringslivet att öka sina investeringar i Sverige.

Det finns indikationer på att de nya ränteavdragsbegränsningarna har effekt. Data från betalningsbalansen tyder på att interna lån mot utlandet har minskat. En mer slutlig bedömning kan dock göras först i december 2014 när det finns data avseende taxeringsutfallet 2013.

Prognoser över skatteintäkter publiceras i vårpropositionen och budgetpropositionen. Den senaste publikationen avseende bolagsskatten publicerades i budgetpropositionen för 2014. Där uppskattades skatteintäkterna från bolagsskatten till 97,3 miljarder kronor för 2014.

Företagsskattekommittén har i uppdrag att se över företagsbeskattningen. Den ska bland annat undersöka om det är lämpligt med mer generella regler som begränsar ränteavdragen. Några viktiga utgångspunkter för arbetet är att skydda bolagsskattebasen och att gynna företagande, investeringar och sysselsättning.

Anf. 2 LEIF JAKOBSSON (S):

Herr talman! Det kan vara viktigt att rekapitulera vad detta egentligen handlar om. År 2012 blev det allmänt känt att en del av riskkapitalbolagen inom den offentligt finansierade verksamheten, såsom vård och skola, förutom att göra stora vinster såg till att via räntesnurror flytta dessa vinster till skatteparadis. Den fjärdedel svenska folket skulle ha tillbaka i bolagsskatt kom alltså inte tillbaka utan hamnade i skatteparadis.

Min fråga om finansministerns bedömning ska ses mot bakgrund av att vi socialdemokrater tyckte att den begränsning av räntesnurror som gjordes var en vettig tillfällig lösning. Till att börja med redovisade Finansdepartementet att det skulle ge 6 miljarder i intäkter, men när budgetpropositionen kom var det 8,8 miljarder.

Det är svårt för oss i oppositionen att ifrågasätta hur man har räknat och vad det finns för prognoser och beräkningar bakom detta. Vi fick så att säga köpa grisen i säcken. Eftersom vi redan då tillämpade den princip som numera även finansministern tillämpar, i alla fall i teorin, om krona för krona, så accepterade vi de 8,8 miljarderna som en finansiering av en delvis sänkning av bolagsskatten. Resten, som finansministern ville lånefinansiera, sade vi nej till.

Detta gör det besvärligt, inte minst för oss i oppositionen. Om det som Ekonomistyrningsverket säger stämmer känner vi att vi lurats in en situation att tillsammans med regeringen försvaga landets ekonomi.

Eftersom det är över två månader sedan jag ställde interpellationen borde det ha gått att ge svaret lite mer innehåll.

Den statliga myndigheten Ekonomistyrningsverket sade först att det kunde bli 6 miljarder, men i sin senaste rapport säger man att det kan bli bara 3 miljarder. I så fall är 13 av de 16 miljarderna i bolagsskattesänkningen lånefinansierade. Då har Anders Borg lånat 13 miljarder i kommande generationers namn för att sänka bolagsskatten.

Det jag är ute efter är om det finns någon annan prognos och syn än den Ekonomistyrningsverket har att de pengar som skulle komma av räntesnurrebegränsningen inte kommer in. I så fall vill jag ha den redovisad här och nu.

Delar av finansministerns svar oroar mig. När det närmaste en prognos man har är ”indikatorer” känner jag oro. Det finns antydningar, men några 8,8 miljarder kan man inte se.

På två månader borde det ha gått att titta på just denna sektor. Det är av centralt intresse att det som finansministern påstod skulle komma in också kommer in.

Vi socialdemokrater kommer att jaga de hål som finns i finansministerns budget. Vi har ett stort intresse av att statens saldo stämmer och att handkassan är räknad och kontrollerad den 14 september. Vi drog nämligen både 1982 och 1994 dyrbara lärdomar av borgerliga regerings sätt att hantera statens ekonomi.

Anf. 3 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Att säkra våra bolagsskattebasen är centralt. Sedan den socialdemokratiska regeringen ändrade reglerna i början av 2000-talet och räntesnurrorna började växa har detta varit ett stort bekymmer. Vi har fått vidta omfattande åtgärder för att säkra att framför allt riskkapitalbolag men också andra bolag inte placerar sina ränteavdrag i Sverige och tar ut sina vinster i lågskatteländer.

Denna ordning är ett betydande bekymmer, och vi har alltså vidtagit kraftfulla åtgärder för att ändra på den. Dessa åtgärder har blivit rätt hårt kritiserade av både jurister och näringsliv därför att de är långtgående och hårda. Vi har hävdat att de överensstämmer med den rättspraxis som finns i andra länder. Det har varit nödvändigt att lägga fast de här åtgärderna för att stoppa en uppåtgående tendens.

Skatteavdelningens ekonomer – vi har i dag en stor och kvalificerad avdelning för att göra skatteekonomiska beräkningar – har naturligtvis försökt bedöma effekterna av den här typen av åtgärder. Den bedömningen har alltså inte gjorts av vare sig den politiska ledningen eller några politiska medarbetare på Finansdepartementet utan av skatteavdelningens skatteekonomiska avdelning.

Deras slutsats är att den bästa bedömningen är 8,8 miljarder. Den bedömningen är mycket noga avstämd med Skatteverket, och jag har också återkommit i finans- och skatteutskottet i frågan och noggrant redovisat grunderna för denna beräkning.

Nu väljer Leif Jakobsson att kalla detta ”rövar kalkyl” i Dagens Nyheter, vilket är ett relativt grovt påhopp på de opolitiska tjänstemännen på Finansdepartementet. Vi gör inte rövar kalkyler när vi tar fram statens budget, utan vi gör bästa möjliga beräkning utifrån den statistik som vi har.

Skatteverket och Finansdepartementet gör en likartad bedömning i den här frågan. Vi har noggrant stämt av våra beräkningar med dem och landat i de här siffrorna. Ekonomistyrningsverket gör en annan bedömning. Men Ekonomistyrningsverket har å andra sidan inte ansvaret för att göra de tunga bedömningarna på skattesidan på det sätt som skatteavdelningen respektive Skatteverket har.

Vad vi ser är att de här åtgärderna hittills förefaller ha bitit rejält. Utvecklingen av betalningsbalansstatistiken visar att koncerninterna nettoskulder från Luxemburg är nere med 152 miljarder sedan 2010 och med 155 miljarder från Belgien. Det egna kapitalet i företagen har samtidigt ökat dramatiskt. Det förefaller som om redan de åtgärder som vidtogs 2009 och 2010 började vända utvecklingen, och allt tyder nu på att det går åt det här hållet.

Nu menar Leif Jakobsson att jag skulle kunna redovisa ett mer omfattande material genom en taxering som ännu inte har ägt rum. Taxeringen sker under 2014 och redovisas i december 2014. Därmed finns det naturligtvis en osäkerhet vid sidan av den statistik som vi har från betalningsbalansen på det här området.

I grund och botten använder Leif Jakobsson som ordförande i skatteutskottet begreppet ”röverkalkyl” i medierna när han kommenterar de bedömningar som Finansdepartementets opolitiska tjänstemän gör. Det tycker jag, om jag får säga så, är att föra den politiska debatten in på fel område.

Anf. 4 LEIF JAKOBSSON (S):

Herr talman! Det gick till andra inlägget innan Anders Borg lyckades få till att det nog egentligen var den socialdemokratiska regeringens fel att riskkapitalbolag profiterade på vård och flyttade vinsterna utomlands. Det är snart åtta år sedan. Det blir lite tramsigt. Ansvaret ligger faktiskt hos er.

Likadant är det med ansvaret för en budgetproposition. Den skrivs inte under av tjänstemän, utan den skrivs under av en regering, och det är en regering som måste stå för de bedömningar och de siffror som man lägger fram för den här kammaren. Det är det jag känner oro för.

Som jag sade: Vi har 1982 och 1994 sett vad borgerliga regeringar lämnar efter sig i svarta hål. Därför vill vi vara säkra på att saldot stämmer och att handkassan är räknad och är korrekt. Det är därför vi tittar på de olika områden där det finns tydliga indikationer på att något inte står rätt till.

Det som gör att vi ställer oss frågan är naturligtvis att en statlig myndighet, Ekonomistyrningsverket, säger att det fattas 5–6 miljarder i intäkter på bolagsskatten. Om Anders Borg har en annan åsikt får han väl säga det här i kammaren: Här har Ekonomistyrningsverket missförstått allt, de har fel, och de kalkyler som vi gjorde från början håller.

Ingen skulle bli gladare än jag, mitt parti och svenska folket om de 8,8 miljarderna verkligen kommer in, så att inte finansministern har lånat ännu mer för att sänka bolagsskatten. Det är bara det som det handlar om: ordning och reda, att få reda på hur det egentligen står till.

Här svarar finansministern att det ska göras en prognos i samband med vårpropositionen. Det kan inte vara många dagar tills den ska gå i tryck. Då vill jag höra den prognosen. Hur stor del av de 8,8 miljarder som skulle finansiera bolagsskattesänkningen bedömer regeringen kommer in? Vad kommer det i så fall att stå i vårpropositionen?

Vi känner också till indikationer på andra sätt. De företag som sysslade med räntesnurror har också sparade förlustavdrag som de använder fortsatt och kan använda under några år till. Vad jag kan förstå kommer det att innebära att man inte kommer att ta upp detta till beskattning un-

der några år framöver. Är den delen med i beräkningen om de 8,8 miljarderna? Och hur kunde det gå från 6 till 8,8 miljarder på så kort tid som från sommaren och fram till det att budgeten presenterades? Det är det som gör att man ifrågasätter hur kalkylerna kommer fram. Det kanske snarare var så att den ökningen togs fram för att finansiera en bolagsskattesänkning.

Sammantaget: Jag vill höra om finansministern kan garantera att de 8,8 miljarderna kommer in. Om inte enligt principen krona för krona, hur ska då de pengarna tas in i stället?

Anf. 5 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Låt oss till att börja med klargöra hur det ser ut med de offentliga finanserna i Sverige. Vi har nu fått nya prognoser från EU-kommissionen. Vi har alltså goda möjligheter att jämföra Sverige med de andra europeiska länderna.

Sverige tillhör de länder som har lägst skuldsättning. Den har alltså minskat under krisen, samtidigt som den genomsnittliga skuldsättningen i EU har ökat med i storleksordningen 15–20 procent. USA och Japan har följt den utvecklingen och ligger nu på 100 respektive 200 procent i offentlig skuldsättning. Sverige ligger strax över 40 procent.

När det gäller finansiellt sparande har vi en situation som gör att vi i år lägger ett stimulanspaket på 25 miljarder kronor. I förrgår presenterade den finska regeringen ett åtstramningspaket på 20 miljarder kronor som, givet att den finska ekonomin är hälften så stor som den svenska, skulle motsvara ett besparingspaket på 40 miljarder kronor. Finland är en av de ekonomier som bedöms som starkast i Europa. I Danmark har regeringen också genomfört breda sparpaket. Sverige kan alltså som enda land fortsätta att stimulera ekonomin 2014. Då menar Leif Jakobsson att det är ett uttryck för att svensk ekonomi är på fallrepet.

Sedan måste jag återkomma till detta med rövarkalkyl. Nu gör skatteutskottets ordförande bedömningen att skatteavdelningens skatteekonomiska enhet har gjort beräkningen på 8,8 miljarder för att finansiera bolagsskattesänkningen. Det är den bedömning som skatteutskottets ordförande redovisar i Sveriges riksdag. Han menar att eftersom kalkylen skiljer sig från ESV:s är det en ”rövarkalkyl”, som han säger i Dagens Nyheter i dag.

Så fungerar inte svensk offentlig förvaltning. Myndigheter gör olika bedömningar. KI, Riksbanken och ESV gör olika bedömningar i nästan varje prognos. Det är inte ett uttryck för att vi gör rövarkalkyler eller att Riksbanken gör rövarkalkyler där de tar ned eller tar upp inflationen för att höja och sänka räntan. Så fungerar inte offentlig förvaltning i Sverige, utan vi gör så bra bedömningar som möjligt. De är tillräckligt osäkra och svåra att göra ändå, utan att man för den skull ska lägga in anklagelser om politik i dem.

Sedan vill jag också påpeka att när vi diskuterar budgethåll vet vi alla var det stora budgethålet i svensk politik befinner sig. Socialdemokraterna har tappat den finansiering som man hade i sin budgetmotion. Det var 12 miljarder i jobbskatteavdrag och 3 miljarder i brytpunkt. Det är ett tapp på 15 miljarder. Man har kvar alla sina utgifter. Därmed har vi ett stort budgethåll.

Prot. 2013/14:92
28 mars

Svar på
interpellationer

Socialdemokraterna säger nu att de är beredda att ta bort hela egenavgiften för unga. Men det täcker bara 7 miljarder. Det återstår alltså ett stort hål att täcka. Det är rätt rimligt att väljarna med mindre än sex månader kvar till valet får ett besked om varifrån de miljarderna ska komma.

Om nu Leif Jakobsson har gjort bedömningen att skatteintäkterna är 8 miljarder lägre måste väl Socialdemokraterna utifrån Leif Jakobssons bedömningar redovisa ytterligare 8 miljarder i skattehöjningar. Antingen tror inte Socialdemokraterna på Leif Jakobssons bedömning eller också kommer de att redovisa 8 miljarder i ytterligare skattehöjningar.

Ska vi förvänta oss att Socialdemokraterna i sin vårmotion lägger på 15–20 miljarder i ytterligare skattehöjningar? Eller är det helt enkelt så att Leif Jakobsson på partipolitiska grunder vill misstänkliggöra Finansdepartementets kalkyler?

Anf. 6 LEIF JAKOBSSON (S):

Herr talman! För säkerhets skull får jag be finansministern att tänka på att ordföranden i skatteutskottet är en partikamrat till honom som heter Henrik von Sydow. Jag är faktiskt bara vice ordförande. Annars kan det bli komplikationer i ert parti.

Jag ställde en mycket tydlig fråga. Kan Anders Borg garantera att dessa 8,8 miljarder verkligen kommer in? Och är det Anders Borgs bedömning att Ekonomistyrningsverket är helt fel ute, eftersom det skiljer 6 miljarder mellan vad Anders Borg nu säger och vad Ekonomistyrningsverket säger när det gäller bedömningen? 6 miljarder är väldigt mycket pengar. Det skulle räcka till exempelvis 12 000 lärare, och det skulle räcka till mycket annat, men i så fall försvinner det.

Finansministern säger att jag påstått att det fattas 8 miljarder. Nej, det har jag inte gjort. Det är det som hela denna debatt handlar om. Jag vill veta vad finansministern anser. Jag vill ha svart på vitt. Jag har inte gått in på Ekonomistyrningsverkets Facebooksida och tryckt på gillaknappen. Det är inte det som det handlar om. Men jag känner oro när en statlig myndighet säger att det kanske finns ett hål på 6 miljarder. Även om det naturligtvis är besvärligt för en minister att gå emot en statlig myndighet vill vi faktiskt veta. Då kan det vara lämpligt att finansministern talar om det.

Om det finns ett hål där, finansministern, vill jag påpeka att ni faktiskt fortfarande är i regeringsställning. Då kan ni inte säga att oppositionen får hitta på en finansiering. Det är ni som har lagt fram budgeten, och det är ni som är ansvariga.

Återigen vill jag säga att vi tänker se till, efter tidigare erfarenheter, att saldot stämmer och att handkassan är räknad och kontrollerad den 14 september.

Anf. 7 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Det är mycket centralt att vi för en seriös diskussion om offentliga finanser. Den måste ta sin utgångspunkt i sakläget. Sverige har bland de starkaste offentliga finanserna i industrivärlden. Vi är alltså inne i en lång lågkonjunktur, där Sverige som enda land har kunnat fortsätta stimulera ekonomin när Danmark, Finland och andra länder har börjat skära ned. Ändå vill Socialdemokraterna göra gällande att Sverige har

problem med de offentliga finanserna. Då borde väl den första slutsatsen vara att Socialdemokraterna själva har en gediget finansierad budget – det borde vara den mest självklara slutsatsen – och förslagsvis också en kraftigt överfinansierad budget som i sådana fall kunde täppa till de hål som de anser föreligger.

Nu vill Leif Jakobsson smita ifrån ansvaret för räntesnurrorna. Det framgår alldeles tydligt i statistiken att denna typ av ränteupplägg börjar växa runt 2000 och sedan eskalerar i snabbt tempo. Det sammanhänger med de förändringar av lagstiftningen kring koncerninterna förvärv som den dåvarande socialdemokratiska regeringen genomförde. Det är det som blir startskottet för hela denna utveckling med räntesnurror i skatteparadis. Sedan har vi efter hård kritik fått vidta åtgärder i upprepade omgångar för att städa i detta.

Jag ber om ursäkt för att jag kallade Leif Jakobsson för ordförande i skatteutskottet. Vice ordföranden i skatteutskottet menar att om det finns en bedömningskillnad mellan ESV och Finansdepartementet beror den på att Finansdepartementet gör ”röverkalkyler”. Det är vad han säger i Dagens Nyheter. Jag tycker faktiskt att det är ett mycket märkligt uttalande.

Vi har alltså en mycket kvalificerad avdelning med ett stort antal disputerade personer som försöker göra bästa möjliga bedömningar av vilka intäkter vi har. De är helt opolitiska. Då menar Leif Jakobsson att detta är ”röverkalkyler”. Jag tycker att det är märkligt.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2013/14:259 om stigande oro för de offentliga finanserna

Anf. 8 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Patrik Björck har frågat mig vilka initiativ jag avser att ta för att stärka de offentliga finanserna.

Den finansiella krisen har medfört en lägre global tillväxt, vilket även påverkat Sverige. Tack vare regeringens åtgärder har svensk ekonomi uppvisat stor motståndskraft. Regeringen har i enlighet med det finanspolitiska ramverket använt finanspolitiken för att dämpa krisens effekter. Även om Sverige har bland de starkaste offentliga finanserna i EU har åtgärderna bidragit till ett försvagat sparande. Budgetutrymmet förväntas vara mycket begränsat de kommande åren. Nya reformer kommer att kräva finansiering krona för krona. Det kan exempelvis handla om åtgärder som säkrar skattesystemets effektivitet och legitimitet och motverkar samhällsekonomisk ineffektivitet. Det är också viktigt med en stram utgiftsgranskning och god utgiftskontroll.

Vägen tillbaka till överskott i det finansiella sparandet på 1 procent av bnp måste anpassas till hur arbetsmarknaden och resursutnyttjandet utvecklas. Sverige har utrymme att föra en ansvarsfull finanspolitik även på väg tillbaka till överskott. En för snabb återgång till överskott riskerar att normaliseringen av det ekonomiska läget bryts. Samtidigt är det viktigt att bygga upp skyddsvallar inför kommande konjunkturförsvagningar.

Prot. 2013/14:92
28 mars

*Svar på
interpellationer*

Regeringens inriktning på finanspolitiken har fått brett stöd från såväl svenska som internationella bedömare. Finanspolitiska rådet bedömer att regeringens politik har varit framgångsrik i ett internationellt perspektiv, trots att den internationella krisens djup och långvarighet ställt finanspolitiken inför svåra avvägningsproblem. Rådets samlade bedömning är att finanspolitiken i huvudsak är väl avvägd. Även EU-kommissionen, OECD och Internationella valutafonden ser regeringens politik som väl avvägd.

Avslutningsvis vill jag också påpeka att regeringens politik har inneburit att resurserna till offentliga välfärdstjänster ökat de senaste åren, även efter att hänsyn tagits till pris- och löneökningar och till att befolkningen vuxit.

Anf. 9 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr talman! Jag tackar finansministern för svaret.

Det finns en stigande oro för de offentliga finanserna och för hur finansministern sköter detta och huruvida han lyckas eller misslyckas. Det är Ekonomistyrningsverket som konstaterar att underskottet i de offentliga finanserna nästa år väntas växa till 87 miljarder eller motsvarande 2,3 procent av bruttonationalprodukten. Detta är det största underskottet sedan överskottsmålet infördes år 2000. Det beror på att den låga aktiviteten i ekonomin och ändrade skatteregler gör att den offentliga sektorns skatteintäkter ökar svagt 2013. År 2014 stiger skatteintäkterna långsamt, då framför allt ett utökat jobbskatteavdrag tillkommer.

Utgifterna stiger relativt måttligt. Men i kombination med svaga inkomstökningar leder detta till stora underskott, framför allt 2014. Ackumulerat för åren 2012–2015 uppgår underskotten till över 200 miljarder.

Då har vi det mål som finansministern talar om att man följer – de finanspolitiska ramverken. Enligt Ekonomistyrningsverket kan detta starkt ifrågasättas. Målet om 1 procents överskott i genomsnitt över en konjunkturcykel nås inte under prognosperioden.

Man konstaterar också från Ekonomistyrningsverket att när det gäller ett av Maastrichtkriterierna, att underskottet inte ska överstiga 3 procent av bnp, är avståndet till den gränsen inte betryggande. De 2,3 procenten ligger enligt Ekonomistyrningsverket alldeles för nära de kriterier som vi har att följa enligt Maastrichtkriterierna på 3 procent.

Det som skapar denna oro är naturligtvis att man på åtta år har förvandlat ett överskott på 65 miljarder till ett underskott på 87 miljarder. Detta har skett samtidigt som arbetslösheten har stigit sedan regeringen tillträdde. Den ligger nu på skyhöga 8 procent. Vi har samtidigt stora problem i den offentliga sektorn. Skolresultaten sjunker för varje år. Det har de gjort sedan regeringen tillträdde. Nu senast fick vi den så kallade PISA-mätningen, som var en kraftfull varning. Ovanpå dessa bekymmer i den offentliga sektorn läggs nu oron för de offentliga finanserna.

Min fråga var vilka initiativ finansministern tänkte ta för att vända den oroande utvecklingen. Jag noterade att finansministern skrev om svaret på frågan i sitt svar och inte vill ta till sig att detta är en oroande utveckling.

De 65 miljarder i överskott som har förvandlats till 87 miljarder i underskott motsvarar 152 miljarder. Det är siffror som det naturligtvis är svårt för enskilda människor att ta till sig.

Det är dock underskottet och framför allt utvecklingen som skapar oron. Extra stor oro uppstår, herr talman, på grund av att detta är en situation finansministern inte har kontroll över. Stora och ofinansierade skattesänkningar skulle ge dynamiska effekter, men de dynamiska effekterna uppstod aldrig. I stället uppstod ett växande budgetunderskott.

Det skulle naturligtvis ha kunnat vara så att detta var inom ramen för finansministerns planerade politik. Då kunde man ha haft en diskussion om huruvida det var en klok eller oklok ekonomisk politik, och den diskussionen kan man givetvis ha. Det som är viktigt i dag och det som skapar oro är dock att den situation vi befinner oss i är resultatet av finansministerns misslyckande. Tanken var att politiken skulle leda till sänkt arbetslöshet och därmed stigande skatteintäkter. När man inte lyckades med jobben – när man inte klarade av det – hamnade man i dagens moras.

Anf. 10 CARL B HAMILTON (FP):

Herr talman! Det är många av oss som sedan partiledardebatten har varit väldigt förvånade över att Socialdemokraterna har fixerat sig så vid budgetsaldot och den diskussion Patrik Björck nu är exponent för.

Stefan Löfven har tidigare sagt att kärnan i den socialdemokratiska ekonomiska politiken är jobben, jobben och jobben. Men nu fokuserar partiet på en helt annan fråga, nämligen budgetsaldot. Det är fadermord att göra detta i en lågkonjunktur. Det är som om man skulle driva en politik för att ha en balanserad budget i lågkonjunktur. Det strider mot vad era socialdemokratiska husgudar Ernst Wigforss, Gunnar Myrdal, Gunnar Sträng med flera har förespråkade och drivit som politik.

Inledningsvis kan man konstatera att talet om Maastricht är helt snurrt. Kommissionens senaste prognos är att underskottet i Sverige är en halv procentenhet, alltså långt ifrån de 1,5 procent Patrik Björck talar om. Dessutom har skulden i Sverige minskat, inte ökat, under Alliansens tid. Den är nu hälften av vad den är i Tyskland, och bortsett från Luxemburgs är den kanske lägst i EU.

Man kan ställa sig frågan: Om nu Socialdemokraternas politik, med sin fixering vid budgetsaldot, skulle genomföras – vad skulle den leda till? Ja, det behöver man inte vara okunnig om. Man kan göra beräkningar på detta. Om Socialdemokraterna skulle balansera sin budget 2014/15 skulle det kosta mellan 24 000 och 54 000 jobb, och 2016 skulle det bli mellan 16 000 och 44 000 färre jobb. Det är en massiv åtstramning som skulle inträffa om man skulle göra så som det ligger i Patrik Björcks rekommendation att göra, nämligen snabbt minska underskottet.

Det är rätt att låna i lågkonjunktur för att rädda jobben, men ni vill inte rädda jobben. Ni vill i stället gå till en balanserad budget. Då kan man göra den här beräkningen, och det kan Socialdemokraterna också göra. Jag har gjort beräkningen med hjälp av riksdagens utredningstjänst. Det vore intressant inte bara för mig utan för hela svenska folket att få veta hur återgången ska se ut om ni nu är så inställda på att snabbt komma tillbaka till balans. Hur ser vägen tillbaka ut?

Det är bara att beställa en beräkning av detta från riksdagens utredningstjänst, så får ni se vad det har för konsekvenser. Då får vi alla se vad den socialdemokratiska politiken har för konsekvenser – hur det faller ut med tanke på sysselsättning och arbetslöshet.

Den politik jag tolkar det som att ni vill driva är att ni ska ha balans 2014/15 i stället för 2016. Ni kanske vill vara ännu mer ambitiösa, men i termer av förlorade jobb kostar det alltså mellan 16 000 och 24 000 arbetstillfällen – en halv procentenhet högre. Man kan naturligtvis variera politiken. Hur mycket ska tas ur höjda skatter, och hur mycket ska tas ur lägre utgifter?

Det står alltså Socialdemokraterna fritt att utforma en annan mix av åtgärder som bättre beskriver deras väg tillbaka till överskott i budgeten. Jag tycker att det är ett anständighetskrav att ni, eftersom ni nu kritiserar regeringen på denna punkt, precis som jag har gjort använder er av riksdagens utredningstjänst så att vi och väljarna får en beskrivning av hur er ekonomiska politik tillbaka till balans ser ut och hur många tiotusentals jobb ni är beredda att offra på den vägen.

Anf. 11 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Interpellationen handlar om hur regeringen har gått från ett överskott på 65 miljarder i de statliga finanserna till ett underskott på 87 miljarder samt om regeringen är beredd att göra någonting för att åstadkomma ett bättre resultat och säkerställa att vi inte lånar en massa pengar.

Regeringen har valt att öka vinstuttaget i de statliga bolagen. Det den gör är alltså att leva över sina tillgångar, kan man säga. Det blir då märkligt att Carl B Hamilton fokuserar på att diskutera våra motioner i stället för att diskutera hur regeringen agerar i de här frågorna. Jag begriper liksom inte. Tycker Carl B Hamilton att det är en ansvarsfull politik att ha ett underskott hur länge som helst? Är det vad Carl B Hamilton står här och säger?

År 1994 fick Socialdemokraterna ta över efter Carl Bildts regering, och många kommer ihåg hur smärtsam den budgetsaneringen var. Det är det vi vill åstadkomma – vi vill slippa hamna i en situation där man lånar till var fjärde statligt anställd, vart fjärde barnbidrag och så vidare. Då blir det konstigt att regeringen verkar nöjd med situationen. Vi har massarbetslöshet, ökad sjukfrånvaro och 35 000 i fas 3, och finansministern är helt nöjd med situationen.

Jag begriper faktiskt inte vare sig finansministerns eller Carl B Hamiltons svar i de här interpellationsdebatterna, men de kan säkert förtydliga dem.

Anf. 12 BO BERNHARDSSON (S):

Herr talman! Jag ska ha en snarlik interpellationsdebatt lite senare, men jag vill göra ett inlägg på grund av Carl B Hamiltons påståenden. Det är en diskussion som förs med en socialdemokrati som inte finns.

Vi hävdar inte att man ska ha budgetbalans nu eller att man måste ha budgetbalans om ett år. Vad vi hävdar är precis det jag antar att även finansministern och Carl B Hamilton hävdar, nämligen att det finanspolitiska ramverket innebär att man ska ha balans över en konjunkturcykel. Man ska alltså ha möjlighet att underbalansera när det är lågkonjunktur och i stället plocka in de pengarna när det är högkonjunktur. Det är detta det handlar om.

Man ska inte diskutera med fantomer som inte finns, Carl B Hamilton. Den uppfattningen har vi nämligen inte, utan jag tror att vi ligger

bättre i linje med Wigforss och Myrdal än vad Carl B Hamilton gör. Jag tror alltså inte att vi har problem på den punkten.

Problemet ser ut så här: Vi ska ta oss tillbaka, och regeringen har samtidigt överskattat effekterna av sin sysselsättningspolitik i åtta år. Man har någon kalkylmaskin – den ska jag återkomma till senare – som hela tiden visar på ett resultat som sedan aldrig infinner sig. Därför har vi ett ständigt växande problem. Det blir inga dynamiska effekter. De jobb som skulle komma kommer inte. Därför får vi ett större budgetproblem att hantera framöver.

Konjunkturinstitutet kom häromdagen med en rapport där man säger att skatterna behöver höjas med någonstans runt 100 miljarder bara på statlig nivå – det gäller inte kommunerna utan staten – för att vi ska klara överskottsmålet och välfärden. Utan att ens förbättra kvaliteten i välfärden behövs det 100 miljarder, och ni har sänkt skatterna med 140. Var det klyftigt? Nu står vi här och behöver höja med någonstans 100–110 miljarder, inte för att *förbättra* välfärden utan för att över huvud taget klara den med den kvalitet den har nu. Det är faktum.

Det är detta problem vi har att hantera, Carl B Hamilton.

Vi ska ha balans eller en procents överskott över tid – inte i morgon, inte nu men över en konjunkturcykel – och det är det vi ska diskutera. Ni har ställt till det å det grövsta när det gäller möjligheterna att komma tillbaka till en acceptabel situation. Det är det som är problemet.

Anf. 13 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Socialdemokraternas tes är att regeringen har misslyckats med jobben. Jag vill då gärna passa på att ge lite sakupplysningar.

Eurostat publicerade för några dagar sedan en statistik för fjärde kvartalet över sysselsättningsutvecklingen i Europa. Sysselsättningen i Sverige steg med 1,2 procent. Det betyder att det bara var i två med oss jämförbara länder, Storbritannien och Irland, som den växte snabbare. I ett stort antal länder, sex länder, föll fortfarande sysselsättningen. Då talar vi om länder som Finland, Holland, Belgien, Frankrike, Nederländerna och Italien, alltså de stora ekonomierna vid sidan av Tyskland plus ett antal nordeuropeiska länder. Jämfört med Tyskland och Danmark steg sysselsättningen i dubbelt så högt tempo i Sverige.

Samtidigt redovisar KI en prognos som visar att sysselsättningen 2014 stiger med 44 000, 2015 med 61 000 och 2016 med 54 000. Det är en ökning med 160 000 under de tre åren.

Jag måste faktiskt få påtala att det här är en stark sysselsättningsutveckling, starkare än i jämförbara länder och bland de starkaste i Europa. Låt oss bara komma ihåg att Storbritannien och Irland har haft en betydligt tuffare ekonomisk resa än Sverige under de här åren. Sverige har alltså tagit sig igenom krisen i bättre skick.

Låt oss då titta på de offentliga finanserna.

Patrik Björks interpellation bygger på tesen att det är oordning i svenska offentliga finanser. Nu säger Bo Bernhardsson att man ska ha underskott när man har ett lågt resursutnyttjande, vilket ju Sverige nu har, och det är alla bedömare överens om. Trots detta menar Patrik Björk att det är att beskriva som oordning.

Skulden i Sverige har minskat. Den har ökat med 30 procent i genomsnitt i EU-länderna under de här åren – 30 procent! Deras skulder

Prot. 2013/14:92
28 mars

Svar på
interpellationer

har alltså ökat med nästan lika mycket som det som är vår skuld. Socialdemokraterna beskriver det som att Sverige, näst Grekland i princip, har de sämsta offentliga finanserna. Jag förstår att Assar Lindbeck kallade detta för stor humor när han i *Aktuellt* fick kommentera Socialdemokraternas beskrivning av offentliga finanser.

Vad är stabiliseringspolitik? Jo, det är att man har underskott i dåliga tider för att stötta jobben. I Europa har nästan samtliga socialdemokratiska partier varnat för en för hård åtstramningspolitik. I Sverige hävdar Patrik Björck och Socialdemokraterna att vi har ordning när vi har Europas starkaste offentliga finanser. Bo Bernhardsson och Patrik Björck får reda ut vem av dem som har rätt här.

Är det ordning i Sverige är det fel att stimulera. Är det ordning i Sverige och vi har styrka är det rätt att stimulera. Detta kan man för övrigt kanske ordna ett internt seminarium om inom socialdemokratin, eftersom LO hävdar att det behövs 70 miljarder i ytterligare stimulanser. Då kanske man kan enas om vad som är en korrekt beskrivning.

Ska Socialdemokraterna ha någon trovärdighet i den här diskussionen måste de gå hem till sin egen budget. Jobbskatteavdraget och brytpunkten har fallit. Det är minus 15 miljarder. Det handlar säkert om en underfinansiering på 5–10 miljarder för sjukförsäkringen, där kostnaderna kommer att galoppa i väg.

Det är bara att samla pressklippen från Stefan Löfvens resor. Han kan inte besöka en ort utan att spendera miljarder. Norrbotniabanan ska vara klar, det ska byggas ut snabbtåg och pensionärerna, fick vi höra i *Aktuellt*, ska få kraftigt sänkta skatter. När kommer finansieringen? Det är nu alltså mindre än sex månader före valet.

Halva Socialdemokraternas politik är ett stort budgethål. Man försöker mörka sig igenom valrörelsen. Det kommer väljarna inte att acceptera.

Anf. 14 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr talman! Siffertricksande är det som den moderatledda regeringens representanter hänger sig åt när verkligheten blir besvärlig. Jag debatterar emellanåt med arbetsmarknadsministern, och hon excellerar i siffertricksande. Nu försöker även finansministern att vinna den grenen. Det är naturligtvis lite intressant.

De frågor som jag ställer i interpellationen är utifrån Ekonomistyrningsverkets rapport, som vi fick ta del av vid årsskiftet och som vi har att förhålla oss till.

Precis som Bo Bernhardsson var inne på skulle vi kunna ha en debatt om hur man bäst genomför en aktiv konjunkturpolitik. Det är naturligtvis en intressant debatt, och jag medverkar gärna till ett seminarium om det. Men det vi diskuterar här i dag är finansministerns misslyckande.

Konjunkturinstitutet konstaterar att vi år efter år har de här underskotten och inte klarar överskottsmålet. Det är inte ett resultat av en aktiv politik; det är ett resultat av ett misslyckande. Och misslyckandet består i att man inte har klarat jobben.

Nu tar finansministern till den statistik som han för närvarande tycker överensstämmer med det han vill försöka bevisa.

Verkligheten är den, herr talman, att Sverige tillhör de länder som får ta emot stöd från EU för att vi inte klarar av att hantera ungdomsarbets-

lösheten. Det är åtta länder i Europa som inte får ta emot det stödet. Sverige tillhör de 20 länder i Europa som får ta emot stödet. Det innebär inte att vi säger att Sverige har en lika alarmerande situation på arbetsmarknaden som Grekland, absolut inte, men det innebär att Sverige är ett medelmåttigt europeiskt land i arbetsmarknadshänseende. Åtta andra länder presterar bättre än Sverige när det gäller ungdomsarbetslöshet. Det är naturligtvis inte en situation som någon finansminister som helst skulle kunna vara nöjd med. Verkligheten är att arbetslösheten har ökat med över 30 procent sedan Anders Borgs politik började genomföras i det här landet, och det kan man inte siffertricksa bort.

Herr talman! Verkligheten är att den verkligt allvarliga arbetslösheten, långtidsarbetslösheten, har tredubblats under den tid som Anders Borg har genomfört sin politik i det här landet. Resultatet av misslyckandet i arbetsmarknadspolitiken är det som vi ser nu, nämligen att man år efter år presterar underskott och inte klarar att hålla överskottsmålet.

Man kan självfallet, herr talman, diskutera det finanspolitiska ramverket, om man så vill. Man kan diskutera hur man ser på det och får då ta politiskt ansvar om man vill ändra på det. Då ska man naturligtvis först ha en sådan debatt, ändra på detta och sedan genomföra politiken. När man under åtta år har misslyckats med sin politik ska man inte skriva om det finanspolitiska ramverket så att det ska passa misslyckandet. Det är detta vi diskuterar här i dag, och det är därför regeringens och finansministerns märkliga skönmålning av en oroande situation blir så destruktiv.

Det finns en sak till i interpellationssvaret som jag hade tänkt ta upp – jag får väl använda nästa inlägg till det – och det är att finansministern inte bara försöker vifta bort oron över sin misslyckade politik utan också hävdar att välfärden i Sverige har stärkts. Det är inte en beskrivning som Sveriges lärare, vårdpersonal, patienter eller elever känner igen.

Anf. 15 CARL B HAMILTON (FP):

Herr talman! Jag tror att det var första gången jag hörde detta om en tredubbling av långtidsarbetslösheten. När Socialdemokraterna sade det tänkte jag att det måste vara ett misstag, en felsägning, men det är det inte. Det är ett fel som upprepas.

Långtidsarbetslösheten har ökat från 1,0 till 1,3 procent av arbetskraften om man jämför tredje kvartalet 2006 med tredje kvartalet 2013. Det är alltså en ökning med 0,3 procentenheter. Det är inte en tredubbling, men det är en illustration av att Socialdemokraterna har väldigt svårt att räkna. Det återspeglar sig också i andra sammanhang. Det var alltså fel.

Sedan är det naturligtvis inte så att vi vill ha det här underskottet hur länge som helst, som Eva-Lena Jansson antydde, tvärtom. Vi har anvisat en väg tillbaka, och den beskrivs utförligt i den budget som läggs fram här inom kort.

Sedan har vi det här med överskott. Det är roligt att Patrik Björck springer ifrån Dambergs ståndpunkt att börja räkna att budgeten ska vara i balans. Men berätta då för oss hur denna återgång till balans lite längre fram ska gå till, om man nu ska ta Bo Bernhardsson på allvar! Tala om hur mycket det ska vara i intäktsökningar, i skatteökningar och i minskade utgifter! Och när ska det ske?

Prot. 2013/14:92
28 mars

Svar på
interpellationer

Vi har inte ställt till det. Däremot har ni nu ställt till det. Det har inte bara kritiserats av Assar Lindbeck, som det refererades till här, utan Socialdemokraterna har även fått kritik internt för att ni är så fixerade – inte längre vid jobben utan vid budgetbalansen på kort sikt. För oss är det jobben och arbete som är det centrala, och därför driver vi en aktiv konjunkturpolitik. På så sätt minskar vi arbetslösheten och ökar sysselsättningen, till skillnad mot vad ni gör.

Anf. 16 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Jag vill få fört till protokollet det häpnadsväckande i att Folkpartiets finanspolitiska talesperson tycker att det är konstigt att Socialdemokraterna vill ha ordning och reda i finanserna. Det är inte konstigt. Vi är vana att sköta finanserna, och vi tycker att det är viktigt.

Om man går från 65 miljarder i överskott till 87 miljarder i underskott och när Anders Borg hela tiden hävdar att vi har så starka finanser jämfört med omvärlden blir min fråga: Hade inte Sverige starka statsfinanser 2006 också?

En lögn blir inte sann bara för att Anders Borg står och upprepar den gång på gång. Han hittar på saker om vår budget som gällde förra året. Man kan fråga sig hur trovärdig finansminister Anders Borg är när han först ville att vi skulle sänka skatten med 3 miljarder – han stod och dundrade på om det i december – för att en månad senare säga: Nej, nej, det är ansvarslost att sänka skatten, nu vill vi höja skatten! En finansminister som först ville att man skulle sänka studiebidragen för de studerande med 300 kronor för att tre veckor senare ändra sig och göra helt om – hur trovärdig är en sådan finansminister?

Det är klart att vi ifrågasätter om han faktiskt vill och är intresserad av att göra någonting åt denna oordning i statsfinanserna. Det är bra att finansministern nu sitter och räknar på sin kalkylator här i kammaren för att se hur han ska få ihop ekonomin, för det verkar inte som att han har klarat av det.

Vi tar frågorna på allvar. Det är därför vi ställer interpellationer här i Sveriges riksdag och hoppas att finansministern ska återkomma med ett tydligt svar. Tyvärr försöker han trassla sig ur det hela genom att komma med lögn. Det är inte bra.

Anf. 17 BO BERNHARDSSON (S):

Herr talman! Jag tänkte säga något om huruvida Sverige har starka statsfinanser eller inte. Sverige har självfallet fortfarande starka statsfinanser jämfört med Grekland eller jämfört med snart sagt vilket annat land som helst i Europa. Men det innebär inte att vi är lugna när det gäller framtiden, vad som ska hända med välfärden och hur man dessutom ska klara överskottsmålen.

Faktum är att ni ärvde bra statsfinanser. Det var där det började. Ni ärvde dessa goda statsfinanser, de bästa i Europa, av den socialdemokratiska regeringen. Det var så det var. Sedan dess har ni slängt ut 140 miljarder i skattesänkningar och försökt få i gång sysselsättningen med dessa. Det har misslyckats.

Nu står vi här med en situation där ekonomin är underminerad. Det är detta Konjunkturinstitutet säger. Det behövs skattehöjningar på 100 miljarder under de närmaste åren bara för att klara överskottsmålet, men

också för att klara välfärden utan att höja kvaliteten. Ni har underminerat ekonomin på sikt.

Däremot har vi fortfarande en hygglig situation jämfört med Grekland och andra länder i Europa. Men ska vi jämföra oss med dem? Jag tycker inte det. Jag tycker att vi i stället ska diskutera hur den svenska välfärden ska kunna bibehållas.

Är det någonting socialdemokratin kan – på tal om att få ordning och reda – är det att reda upp efter borgerliga regeringar. Bildtregeringen kom till makten och påstod att de var de mest kompetenta någonsin i svensk historia och körde sedan ekonomin fullständigt i botten. Det var så vi fick det finanspolitiska ramverket, när vi sade: Detta får aldrig hända igen. Det var socialdemokratin som redde upp situationen och sanerade. Sedan har vi varit överens om ramverket. Men nu håller ni på att ge efter för någon sorts slapphet igen.

Anf. 18 JÖRGEN ANDERSSON (M):

Herr talman! När man lyssnar på Socialdemokraternas företrädare får man lätt intrycket av att svensk ekonomi skulle vara i förfall. De försöker måla upp en bild av att svensk ekonomi skulle vara i kris och att Sverige måste slå in på en ny väg. Nu måste Socialdemokraterna ta över, för det är de som har klarat av att ta hand om ekonomier som har varit i förfall – så låter det. Detta försöker de föra i bevis genom att säga att de lämnade ett budgetöverskott i högkonjunktur på 65 miljarder och att vi nu har ett prognostiserat underskott i lågkonjunktur.

Hur ser det då egentligen ut med svensk ekonomi? Statsskulden har minskat sedan 2006. Under denna period har det alltså inte varit ständiga underskott i den bemärkelsen, för skulden har alltså minskat under denna tid. Så gott som alla utomstående bedömare anser att svensk ekonomi är bland de starkaste i Europa. Den bild Socialdemokraterna försöker måla upp stämmer inte alls överens med verkligheten.

De påstår också att vi har slängt ut 140 miljarder i skattesänkningar och underminerat svensk ekonomi. Men hur ser det egentligen ut? Skatteintäkterna på arbete har ökat sedan 2006. De har inte alls minskat.

Jag har tre frågor till Socialdemokraternas företrädare. Jag kom in lite sent i debatten, så nu har inte Bo Bernhardsson och Eva-Lena Jansson möjlighet att svara. Men det kommer en liknande debatt senare, så de kanske kan ta tillfället i akt då.

Fråga 1: Anser Socialdemokraternas företrädare att man ska stimulera i lågkonjunktur, eller ska man inte stimulera i lågkonjunktur enligt Keynes teorier?

Fråga 2: Förnekar Socialdemokraternas företrädare att svensk ekonomi har klarat sig bättre än de flesta andra under krisen? Eller förnekar man kanske krisen helt och hållet? Och om man gör det – i så fall helt i motsats till de flesta andra utomstående bedömare globalt och internationellt – på vilket sätt finner man stöd för en sådan åsikt? Var finner man stöd för en sådan åsikt?

Fråga 3: Vilka besked har Socialdemokraternas företrädare i kammaren här i dag om en helt annan politik som man vill föra och som vi inte känner till? Vilka besked har man som Stefan Löfven inte ännu har gett oss som gör att man stärker budgetsaldot utifrån den budget som man har lagt fram? Sanningen är att Socialdemokraternas budget är underfinan-

sierad. Det prognostiserade underskottet skulle ju i så fall ha blivit ännu större.

Jag skulle gärna se att jag fick svar. Nu är det Patrik Björck som har möjlighet att svara på de här tre frågorna, och sedan kan Bo Bernhardsson komma tillbaka i en senare debatt.

Anf. 19 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Patrik Björck menar att Sverige har en medelmåttig sysselsättningsutveckling. Låt oss då bara redovisa hur sysselsättningsutvecklingen för det fjärde kvartalet 2013 ser ut: I Belgien föll den med en tiondel. Det är samma siffra för Frankrike. I Finland föll den med 1 procent, i Holland med 1,4 procent och i Italien med 2 procent. I Sverige steg den med 1,2 procent.

Det betyder att skillnaden mellan oss och Finland är 80 000 i sysselsättning. Om vi hade haft Finlands utveckling hade det varit 80 000 personer färre i sysselsättning. Om vi hade haft Hollands utveckling hade det varit över 100 000 personer färre i sysselsättning för fjärde kvartalet 2013. Det beskriver Patrik Björck som medelmåttigt.

Vi har alltså haft den starkaste utvecklingen av jämförbara länder, vid sidan av Irland och Storbritannien, som kommer tillbaka ur djupa lågkonjunktioner. Och det beskriver Patrik Björck som medelmåttigt.

Det land som har högst sysselsättningsgrad i Europa beskriver Patrik Björck som medelmåttigt. Det land som har bland det högsta arbetskraftsdeltagandet, bland den lägsta långtidsarbetslösheten, bland det högsta antalet arbetade timmarna beskriver Patrik Björck som medelmåttigt. Det är naturligtvis en helt orimlig beskrivning av Sverige som Patrik Björck står för.

När det gäller stabiliseringspolitiken vill jag också tydliggöra att vi bedriver aktiv stabiliseringspolitik. När vi tillträdde låg överskottet på 65 miljarder. Vi förde upp det till 111 miljarder. Vi ökade överskottet och amorterade 70 miljarder på skulden 2008. När det var högkonjunktur hade vi alltså rekordstora överskott. Sedan blev det lågkonjunktur. Men om vi summerar det är resultatet att skulden har minskat samtidigt som den har ökat med 30 procent i EU-länderna. Under samma period har den i de andra EU-länderna ökat med nästan lika mycket som två tredjedelar av Sveriges skuldsättning. Patrik Björcks beskrivning är naturligtvis helt orimlig.

Man måste också försöka få klarhet i hur Socialdemokraterna tänker kring budgethålet. Jag ska lansera en hypotes: Socialdemokraterna har ett budgethål. Man har alltså tappat 15 miljarder i finansiering, man tillför nya löften på varje valmöte och man tar bort alla spärrar i sjukförsäkringen. I storleksordningen 25 miljarder saknas i den socialdemokratiska budgeten. Magdalena Andersson har sagt i intervjuer att hon tänker se över överskottsmålet. Är det lösningen? Tänker Socialdemokraterna ihop med Vänsterpartiet och Miljöpartiet överge överskottsmålet?

Vi har lämnat beskedet – alla fyra alliansledarna har sagt det – att vi till 2018 ska ha 1 procents överskott. Tänker Socialdemokraterna överge överskottsmålet? Är det den hemliga planen? Man ska alltså sprida löften över Sverige, stå och lova på valmöte efter valmöte, vägra redovisa sina skatteförslag för väljarna före valdagen och sedan ta bort överskottsmålet. Är det lösningen?

Anf. 20 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr talman! Problemet är att regeringen inte uppnår överskottsmålet. Det här handlar ytterst om jobben och välfärden. Var 20:e anställd i offentligt finansierad verksamhet har försvunnit sedan Anders Borg tog över. Skolresultaten rasar. Det är den verklighet som möter medborgarna i Anders Borgs samhälle.

Det får naturligtvis konsekvenser när finansministern tappar greppet och när finansministern inte längre har kontroll. De konsekvenserna är att budgetunderskottet för 2014 är det största sedan 1996. Och det kan man inte siffertricksa bort, herr talman. Inte ens Joe Labero skulle kunna lyckas med det konststycket.

Ett annat problem är att det inte finns något samband mellan konjunkturerna och finansministerns misslyckande vad gäller underskottet. Det är inte ett resultat av en aktiv konjunkturpolitik. Det är ett resultat av ett fatalt misslyckande med jobbpolitiken. Anders Borg har konsekvent haft överoptimistiska prognoser, och när de konsekvent inte faller in uppstår budgetunderskott. Inget annat land i EU-15 försämrar statsfinanserna lika mycket som Sverige gör.

Det tragiska priset för det, herr talman, är arbetslöshet och försämrad välfärd.

Anf. 21 JÖRGEN ANDERSSON (M):

Herr talman! Vi får här lyssna på en oärlig beskrivning av svensk ekonomi. Man försöker skrämja svenska folket, men det är en farlig strategi. Man svartmålar och letar efter statistik för att föra i bevis ett misslyckande i svensk ekonomi. Man mörkar sin egen politik och vägrar stå för alla löften.

Det här är en farlig strategi, herr talman. Fakta talar emot Socialdemokraternas retorik. Fakta talar emot Socialdemokraternas försök att måla upp en bild av svensk ekonomi i förfall.

Jag förväntade mig kanske inte att få några svar på mina frågor, men det kommer ytterligare en debatt där Bo Bernhardsson och Eva-Lena Jansson får chansen att svara.

Anf. 22 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Sveriges offentliga finanser har inte på 30–40 år befunnit sig i så gott skick som de gör i dag. Vi får gå tillbaka till 60- och 70-talen, om jag minns siffrorna rätt, då Sverige senast hade skuldsättning på den här nivån.

Det är en styrka för svensk ekonomi att vi har amorterat. Bara under 2007 och 2008 hade vi 180 miljarder i överskott. Sverige är i bättre skick än nästan något annat europeiskt land.

Det som Assar Lindbeck beskriver som stor komik har Patrik Björck uppvisat här genom att jämföra Sverige med ett antal krisländer och hävda att vi har en liknande situation i Sverige. Det är inte korrekt. Sverige har minskat skulden när andra länder har ökat den.

Låt oss titta på sysselsättningsutvecklingen och bara jämföra Sverige med Finland. Sverige har alltså stimulerat. Det beskriver Patrik Björck som en stor försvagning. Finland höjer skatter och stramar åt. I Sverige stiger sysselsättningen med 1 procent. I Finland faller den med 1 procent. Det är skillnaden mellan att kunna stimulera och att behöva strama åt i en

Prot. 2013/14:92

28 mars

*Svar på
interpellationer*

lågkonjunktur. Det är alltså skillnaden mellan att kunna föra en keynesiansk politik i lågkonjunktur och att behöva strama åt i en lågkonjunktur.

Jag förstår varför Finlands regering agerar som de gör. De har en väsentligt högre skuldsättning och betydande strukturproblem som måste åtgärdas.

Det är dock frapperande att Socialdemokraterna inte bara säger att de vill föra en politik där det saknas stor finansiering, utan den finansiering de har slår också långsiktigt ut jobben, jobben för unga. De jobben ger dem höjda a-kassor och utbyggda bidragssystem. Samtidigt ser man att den enda lösning som kan få den logiken att gå ihop – att man slår ut jobb och höjer skatter men ändå inte finansierar sina åtgärder – väl är att man då avser att överge överskottsmålet.

Det måste vara slutsatsen av den här debatten, herr talman.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2013/14:265 om nedsättningen av arbetsgivaravgiften för unga

Anf. 23 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Pia Nilsson har frågat mig hur jag ser på att de egna myndigheterna avstyrker Finansdepartementets förslag i promemorian *Mer fokuserad nedsättning av socialavgifterna för de yngsta* och om jag med anledning av den kritik som framkommit avser att förändra min politik.

Pia Nilssons fråga är ställd mot bakgrund av att Ekonomistyrningsverket har avstyrkt det remitterade förslaget. Remissinstanserna har haft olika inställningar, men en majoritet står bakom förslaget att förändra de nedsatta socialavgifterna för unga genom att rikta en större del av subventionen mot de yngsta.

Ett viktigt steg mot regeringens mål om full sysselsättning är att skapa bredare vägar till jobb, inte minst för inträdande grupper som unga och utrikes födda. Det krävs insatser som ökar anställbarheten och minskar trösklarna in på arbetsmarknaden.

Sänkta socialavgifter för de unga gör det mindre kostsamt att anställa unga som är i färd med att etablera sig på arbetsmarknaden. Det medför att etableringen går snabbare, med högre sysselsättning och lägre arbetslöshet som följd. Trots den utdragna lågkonjunkturen har sysselsättningen ökat med över 200 000 personer sedan 2006, och en stor del av de nya jobben har kommit unga till del. Det är tydliga indikationer på att den förda politiken har verkat i rätt riktning.

Att rikta en större del av subventionen mot de yngsta, som håller på att etablera sig på arbetsmarknaden, bedöms leda till en effektivare nedsättning och därmed högre varaktig sysselsättning samt lägre arbetslöshet bland unga och i ekonomin som helhet. Regeringen har därför överlämnat en proposition till riksdagen med ett sådant förslag.

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Antalet unga arbetslösa har blivit allt större för varje år som Anders Borg varit finansminister. Var fjärde ung under 25 år saknar i dag jobb. Vi har till och med fått erbjudande om bidrag från EU för att göra något åt den höga ungdomsarbetslösheten eftersom regeringen inte förmår klara den uppgiften. Det borde mana till eftertanke, men icke. I stället för att vrida kompassen i en helt annan riktning fortsätter regeringen i samma ineffektiva skattesänkarspår, vilket inte har skapat jobb åt unga.

*Svar på
interpellationer*

Den här gången har Anders Borg bestämt att arbetsgivaravgifterna ska sänkas ännu mer för alla under 23 år. Regeringen avfärdar bryskt de myndigheter, de fackförbund och alla de andra instanser som med fakta och evidensbaserade argument avråder regeringen från att satsa ytterligare miljardbelopp på någonting som visat sig vara så ineffektivt. Regeringen har inte stöd ens från sina egna myndigheter. De har nämligen insett att det inte är samhällsekonomiskt försvarbart att låta närmare 20 skattemiljarder gå till anställningar som redan ägt rum eller till anställningar som ändå skulle ha blivit av.

Men Anders Borg framhärdar och när någon sorts dröm om att bara man sänker arbetsgivaravgiften ännu lite till kommer det att regna manna från himlen i form av fler ungdomsanställningar. Men så ser inte verkligheten ut, herr finansminister. En rapport från fackförbundet Handels visar att sänkta arbetsgivaravgifter inte alls har ökat andelen unga inom parti- och detaljhandeln. Tvärtom har andelen unga minskat under de år som gått sedan reformen genomfördes. Orsaken menar Handels är bristen på högre kompetens, någonting som krävs i dag.

Herr talman! Det är något motsägelsefullt i Anders Borgs berättelse. Ena stunden påstår ministern att ungdomsarbetslösheten i Sverige inte är något större problem eftersom nära hälften av de unga är heltidsstuderande och bara söker extrajobb vid sidan om. I nästa stund däremot tycks ministern vara djupt oroad över att så många i gruppen 15–24 år är arbetslösa, och att sänka tröskeln in på arbetsmarknaden för just den gruppen är plötsligt högst angeläget.

Det är någonting, herr talman, som inte stämmer, men när man läser regeringens motivering till sänkningen – den står på s. 17 i propositionen – klarnar bilden. Där står uttryckligen att de höga ungdomslönerna bedöms vara ett generellt problem. Ett problem för vem eller vilka? Sannolikt inte för ungdomarna i varje fall.

Regeringens beslut om sänkta arbetsgivaravgifter för unga handlar om att dela ut 20 skattemiljarder till de företag som redan har unga anställda. Det ställs inte ett enda krav på företagen för att få dessa skattepengar. Pengarna kommer in automatiskt. Jag tycker att finansministern borde ta bladet från munnen och säga som det är, att de positiva effekter som beslutet leder till inte handlar om lägre arbetslöshet bland unga utan om högre vinster för de företag som redan har unga personer anställda.

Experter och fakta talar sitt tydliga språk. När ska Anders Borg och regeringen inse att deras jobbpolitik för unga är verkningslös? Eller har regeringen redan kapitulerat?

Anf. 25 CARL B HAMILTON (FP):

Herr talman! Förra året hade 50 000 fler ungdomar jobb jämfört med 2006. Sysselsättningsgraden bland unga har ökat sedan 2006 trots den utdragna lågkonjunkturen. En anledning till det är naturligtvis att unga har en lägre arbetsgivaravgift än de som är äldre. Det finns också andra förklaringar.

Det är riktigt att ungdomsarbetslösheten med gängse mått uppmäts till 24 procent, men det är viktigt att lägga märke till att ungefär hälften samtidigt är heltidsstuderande. Om man då undersöker de personerna lite noggrannare visar det sig att hälften av de ungdomsarbetslösa, såsom de registreras, själva inte betraktar sig som arbetslösa. De får nämligen frågan: Betraktar du dig som arbetslös? De säger nej, eftersom de bara söker extrajobb och sommarjobb.

Man kan driva en politik – något som Socialdemokraterna gör tydligt och ganska ensidigt – och säga att man ska utbilda bort ungdomsarbetslösheten. Nästan hälften av dem som är registrerade som arbetslösa går faktiskt i skolan, och då handlar det inte i första hand om högskolestudenter. Huvuddelen är ungdomar som går i högstadiet och gymnasiet.

Man kan fråga sig om det är ett problem att ungdomarna inte är i utbildning. Ja, det är det, men man kan inte samtidigt säga att det är ett problem att de är arbetslösa, för ska de ha arbete kan de inte vara i utbildning. Man kan inte säga att om de söker arbete, och därmed inte längre ska vara arbetslösa, de samtidigt ska studera. De kan bara vara på ett ställe åt gången.

Det är viktigt i den svenska debatten att inte försöka driva politiken på ett sådant sätt att de som går i högstadiet eller gymnasiet drivs ut i arbete och därmed inte genomför sin skolgång ordentligt. Det vore förödande. Det är dock den argumentationen, den retoriken, som Socialdemokraterna här driver.

Vi har en mycket låg långtidsarbetslöshet bland unga. Om vi ser till de unga som varit arbetslösa mer än ett år visar det sig att vi tillsammans med Österrike ligger på den lägsta nivån. Problemet med unga arbetslösa är delvis ett annat. Tyvärr är det ett problem som Socialdemokraterna försöker osynliggöra, nämligen integrationen.

De utlandsfödda som kommer hit, och som kommer från länder med svaga skolsystem, har mycket svårt att komma i arbete. Därför har alliansregeringen lagt om integrationspolitiken så att den mer än tidigare är fokuserad på att få arbete, ha arbete, lära sig svenska språket, tala svenska språket. Där har vi föga stöd från oppositionen i allmänhet och från Socialdemokraterna i synnerhet. Socialdemokraterna osynliggör integrationsfrågorna, vilket lett till att de i praktiken driver en politik som gör det svårare för unga att komma in på arbetsmarknaden. I stället fokuserar man enbart på att utbilda bort ungdomsarbetslösheten.

Det måste finnas en bredare meny av åtgärder, enkla arbeten, billiga arbeten, som gör det möjligt för fler att komma in på arbetsmarknaden.

Anf. 26 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! I den här debatten finns det ett problem som är större än alla andra, och det är att Pia Nilsson tror på det hon själv säger. Det är det största problemet.

På vägen hit beslöt jag mig för att delta i den här debatten. Jag hade åkt Roslagsbanan och tunnelbanan och passerade sedan Norrmalmstorg. Där ligger två snabbmatskedjor, och jag gick in för att göra en okulärbesiktning av vad det var för människor som jobbade där, om där fanns några anställda i min vördnadsbjudande ålder. Vi kan kalla kedjorna för Max och Mac. Vad var det för människor som var anställda där? Min bedömning är att samtliga – det var fem eller sex anställda på båda stäl-lena – var mellan 20 och 30 år, men jag kan förstås inte garantera det. Det var ganska intressant att se.

När man är ung vill man ofta ha ett första jobb. Många jobb är sådana att man förutom att vara ung dels ska vara välutbildad – det ska vi försöka hjälpa till med – dels ska ha lång erfarenhet. Det finns en del mot-sättningar i det – ung, välutbildad och lång erfarenhet. För att få unga människor i jobb måste vi sänka trösklarna så att arbetsgivare, företagare, anställer dem. Därför finns, som Pia Nilsson helt riktigt påpekar, nedsätt-ningen av arbetsgivaravgiften. Den uppgår för närvarande till ungefär 17 miljarder, varav 2–3 miljarder går till kommunerna. Det vill Socialdemo-kraterna kompensera för, eftersom det när det gäller kommunala anställ-ningar har effekt. Där kan man inte bara ta bort pengarna, för då blir det en kostnadshöjning.

Dessutom finns det ett annat argument, som Pia Nilsson vänder på. Hon säger att det är klart att den som är anställd vill ha hög lön, och det håller jag med om. Men det är klart att man skulle kunna säga till arbets-givaren: Eftersom du får särskilt sänkt arbetsgivaravgift kan du ju höja min lön. Det är ett väldigt bra argument för den som söker jobb och vill bli anställd att de sociala avgifterna och arbetsgivaravgifterna är nedsatta – dock inte pensionsavgiften.

Vad gäller den reform som nu föreslås och som kritiserar av en del myndigheter tror jag för min del att man måste ha lite intuition också. Jag har själv, herr talman, på denna plats för ganska länge sedan, då Hillevi Engström var arbetsmarknadsminister, vilket ligger tämligen långt till-baka i tiden, föreslagit en omfördelning i just denna riktning. Det gick tidigare upp till 26 år. Är man mellan 23 och 26 år har man en annan erfarenhet. Därför är det en god reform att se till att flytta arbetsgivarav-giftssänkningen längre ned i åldrarna, så att ännu fler som är yngre och inte har lång erfarenhet kan få arbete.

Jag har slutligen en rekommendation till Socialdemokraterna. Gå till de här matkedjorna, Ica, Konsum och så vidare, och titta i kassorna vilka som jobbar där. Är det gamla gubbar som jag, eller är det unga männi-skor med nedsatta sociala avgifter?

Anf. 27 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Det blir mer och mer absurt i den här debatten. Repre-sentanter för det parti som har ansvar för utbildningspolitiken säger att det är konstigt att Socialdemokraterna tycker att det är viktigt att arbets-lösa ungdomar får möjlighet att utbilda sig för att kunna ta de jobb som är lediga. Vi vet att det i dag finns en matchningsproblematik på arbets-marknaden. Företag efterfrågar arbetskraft, men många kan inte ta job-ben därför att de saknar en viss typ av utbildning.

Jag går ofta och äter på de hamburgerrestauranger som Gunnar Andrén hänvisar till. Det har jag gjort i väldigt många år. Jag kan berätta

någonting för dig, Gunnar Andrén. Det har sällan varit män i den aktningensvärda ålder som du är i som har jobbat där. Det har nästan alltid varit ungdomar. Och konstigt nog var de anställda även innan regeringen kom på att man ville ge bidrag till de här företagen, som tjänar miljoner i dag. De får bidrag för redan anställd personal.

Regeringen och arbetsgivarna tycker egentligen inte att de här ungdomarna är värda den lön de har. I stället för att ge sig på löner och avtal väljer man att sänka den andra vägen. Jag tycker att ungdomarna är värda den lön de har. Jag tycker också att det är viktigt att detta inte underfinansieras och att man inte särskilt servar vissa branscher genom att ge dem bidrag för att de ska anställa. Vi ska säkerställa att ungdomar finns på arbetsmarknaden, och vi ska kunna ge de arbetslösa den utbildning de behöver. Men vi ska inte säga att ungdomarna inte är värda den lön de har. Jag tycker att ungdomar ska kunna ha en lön som de kan leva på, precis som vi som är lite äldre. Därmed kan de också flytta hemifrån och så småningom bilda familj.

Jag har en fråga till finansministern. Har finansministern tagit i beräkning att ungdomar fyller år varje år och blir äldre? Det är ett övervägande som arbetsgivaren måste göra med de här ungdomarna. Rätt vad det är blir en 23-åring 24 år, en 24-åring 25 år och en 25-åring 26 år. Hur tänker finansministern kring det faktum att ungdomar faktiskt också fyller år?

Anf. 28 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr talman! Jag får instämma i Eva-Lena Janssons förvåning över den lätt absurda tonen i debatten. Hamilton börjar med sitt siffertrickssande och ifrågasätter statistiken. Då måste man fundera över om statistiken är jämförbar, och då måste man ifrågasätta den, tycker Hamilton. Om den inte är bra, var kommer den ifrån? Vem har infört den och när? Hur ser den ut jämfört med övriga länder i Europa? Det är ändå det som är intressant. Som Pia Nilsson påpekade tillhör vi de länder i Europa som får stöd från EU för att vi har så hög ungdomsarbetslöshet. Det är många länder som inte får det stödet och som har lyckats bättre. Sedan finns de som har lyckats sämre och som får det, och Sverige tillhör dem som har lyckats sämre, enligt den här statistiken. Man har naturligtvis jämfört med andra länder med samma statistik. Men det är ändå intressant att reda ut det här. Vem har infört den, när och varför? Det skulle vara spännande om Carl B Hamilton kunde svara på det.

Jag reagerar naturligtvis oerhört starkt på detta förakt för kunskap och utbildning, på den märkliga inställningen att det finns en massa ungdomar som inte samhället ska satsa på och som inte är värda att få någon utbildning. Vi socialdemokrater tycker att alla ungdomar är värda att satsa på, och vi vet att det som är skillnaden mellan succé och fiasko på arbetsmarknaden är just utbildning. Eftersom vi vet det skulle det vara extremt oansvarigt att inte erbjuda samtliga ungdomar möjlighet till gymnasiekompetens, som vi socialdemokrater vill. Det är naturligtvis en av de absolut viktigaste reformerna om man på lång sikt vill komma till rätta med ungdomsarbetslösheten.

Vad den här reformen har inneburit är pengar i fickan på ägarna till de restauranger Gunnar Andrén besökte, som Eva-Lena Jansson redan

gått igenom. Det är inte så att ålderssammansättningen har förändrats på restaurangerna. De har alltid varit arbetsplatser för unga.

Vi har debatterat de här nedsatta avgifterna flera gånger, jag personligen oftast med arbetsmarknadsministern, men naturligtvis också med finansministern. Vi har tagit upp hur ineffektiva nedsättningarna varit. De har inte fungerat. Då har man stenhårt försvarat dem och stått fast vid dem – visserligen med ett undantag. Statsministern var ute häromåret och sade att det tydligen inte fungerar med sänkta löner för unga, eftersom man redan provat att sänka kostnaden genom att sänka socialavgifterna och det inte fungerat. Så sade statsministern i en stund av insikt och klarhet, och det här är något vi vet. Alla som utreder och forskar på det här vet att det inte har fungerat och att det är en extremt dyr reform. Man stoppar så att säga pengar på dem som redan har jobb, och de hamnar då möjligen i resultat längst ned hos dem som äger de här arbetsplatserna.

Efter att man så hårdnackat har försvarat den här reformen ändrar man nu i den. Man ändrar i det som man förut beskrivit som en extremt lyckosam reform. Man har anklagat oss för att vilja dra undan benen för de unga som skulle gå miste om sänkningen. När man nu ändrar reformen innebär det just att en massa ungdomar går miste om sänkningen. Då infinner sig frågan: Drar regeringen nu undan benen för dem? Varför ändrar man på detta om det varit så lyckosamt?

Någonstans måste det ändå komma någon insikt hos regeringen. Den förda politiken har lett till att Sverige tillhör den grupp länder i Europa som får ta emot bidrag från EU för att man inte klarar ungdomsarbetslösheten. Nu försöker man förändra politiken lite grann, men det enda man gör är att ändra lite grann på ett inslag i politiken som redan har misslyckats.

Frågan kvarstår. Vad är det för insikt man har drabbats av när man nu ändrar utformningen?

Anf. 29 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Jag vill gärna redovisa grunderna för regeringens skattepolitik.

När vi höjer skatten på alkohol, vilket vi gjort vid upprepade tillfällen, tror vi att det leder till att alkoholkonsumtionen minskar. När vi höjer skatten på tobak, vilket vi också gjort vid upprepade tillfällen, tror vi att det leder till att de som snusar, röker cigaretter eller använder pipa brukar mindre tobak. Det här gör vi därför att vi vet att alkoholen är kopplad till sociala problem. Tala med vilken polisman som helst – det är ingen som misshandlar någon annan grovt i nyktert tillstånd. Åtminstone är det mycket ovanligt. De som begår grova brott i hemmet eller på gatan gör det under påverkan av alkohol. Vi vet också varför tobaksbruk är skadligt. Det leder till att man får tjära i lungorna. Det försämrar kranskärnen och ökar risken för infarkter. Vi höjer också koldioxidkomponenten i fordonsskatten, för om man gör det blir miljöbilar billigare i förhållande till stora bensinslukande bilar med stora utsläpp.

Det är logiskt med att vi tidigare har skärpt avgifterna för mc-försäkringar. När det blir dyrare att ha en snabb och farlig motorcykel blir det färre som väljer att ha en sådan. Vi tror att de olika skattehöjningarna påverkar ekonomin. På samma sätt har vi infört jobbskatteavdrag eftersom människor jobbar mer då. Vi har sänkt bolagsskatten för

att få större kapitalstock. Vi har tagit bort förmögenhetsskatten därför att det leder till att fler entreprenörer stannar i Sverige och gör nytta. Vi har sänkt arbetsgivaravgiften för unga därför att det leder till att kostnaden för att anställa unga blir lägre. Det här är vår logik så att drivkrafterna används i rätt riktning.

Socialdemokraternas idé att höja skatten på unga med 14 miljarder och skatten på restauranger med 6 miljarder, det vill säga 20 miljarder, är kärnan i den socialdemokratiska skattepolitiken. Det väcker i grund och botten tanken om vilka drivkrafter Socialdemokraterna efterfrågar.

Att lägga skattebelastningen på två skattebaser som direkt går på sysselsättningen är till att börja med ologiskt. Att man sedan väljer att göra det på sektorer där det finns stor rörlighet och där skadorna förmodligen är relativt stora väcker ännu fler frågor.

Om man vill höja skatten med 14 miljarder på unga kommer det att påverka ekonomin. Vi vet att man inte kommer att ta ut det i höjda priser. Det är alltså en låginflationsekonomi. Det är alltså inte möjligt för McDonalds, Ica eller andra att pressa över kostnaden på konsumenterna i någon större utsträckning. Vi vet att dessa bolag inte kommer att acceptera detta och i stället säga till sina ägare att utdelningarna ska sänkas. Det är av två skäl. Vinstandelen i svensk ekonomi är låg i lågkonjunktur, och aktieägarna kräver naturligtvis samma avkastning som på andra områden och väljer i sådana fall att flytta sitt kapital. Självklart kan man inte sänka vinstnivån.

Då finns en post kvar, nämligen arbete. Vi vet hur höjningar av arbetsgivaravgiften och sänkningar av arbetsgivaravgiften slår. De slår åt två håll. De slår på antalet sysselsatta och antalet arbetade timmar samt på lönerna. På kort sikt vet vi att de i huvudsak slår på antalet och på lång sikt i huvudsak genom övervältring också på lönerna.

Vad betyder detta? Jo, antalet arbetade timmar och antalet anställda ungdomar kommer alltså att minska. Det är den kortsiktiga effekten av åtgärden. Den långsiktiga effekten blir att *lönerna* för gruppen vältras över, och då blir lönerna lägre. När Socialdemokraterna hävdar att sänkta arbetsgivaravgifter inte har effekt är det därför att många ekonomer tror att det på lång sikt är en övervältring. Vad betyder övervältring i detta sammanhang? Jo, det betyder att *lönerna* ska sjunka långsammare för alla ungdomar om Socialdemokraterna vinner valet. Det är ett centralt budskap till väljarna.

Anf. 30 PIA NILSSON (S):

Herr talman! Vad vill egentligen Anders Borg och regeringen? Vill ni verkligen sänka ungdomsarbetslösheten? Vill ni minska den? Vill ni att 120 000 unga i dag ska få en sysselsättning eller inte? Jag måste ställa de elementära frågorna. Av Anders Borg och hans allierades inlägg att döma måste man betvivla om det verkligen är syftet. Sänkta arbetsgivaravgifter för unga ger inga jobb.

Ändå framhårdar Anders Borg i att dessa närmare 20 miljarder är en helt korrekt satsning. Han säger att kostnaderna blir lägre. Ja, kostnaden blir lägre, men det leder inte till fler arbetstillfällen. Det gör att de som redan har anställt unga får mer pengar. De som redan har tänkt att anställa får pengarna. Det är inte så att Anders Borg ställer krav på företagen som anställer. De behöver inte fylla i en enda blankett. Det är helt

fantastiskt! De får pengarna. Tjopp! Det är högst oansvarigt. Det är 20 skattemiljarder utan minsta krav på att anställa någon. Är inte det märkligt, så säg?

EU har uppmärksammat att Sveriges regering och Anders Borg inte mäktar med den viktigaste samhällsuppgiften vi har, nämligen att sänka ungdomsarbetslösheten. Nu kan vi få bidrag från EU. Tillsammans med en hel del andra länder, till exempel Grekland, Spanien, Portugal och Irland. Det borde mana till eftertanke. Det är nästan lite pinsamt, Anders Borg.

Men miljarderna ska slösas i Anders Borgs Sverige. Man ska fortsätta att dela ut dem till företagen, som redan har anställda. Regeringens egen myndighet, Ekonomistyrningsverket, säger att detta är felriktade pengar. De vänder sig inte ens mot dem som bäst behöver dem, nämligen utrikes födda och personer med låg utbildning. Därför säger ESV, Ekonomistyrningsverket, att pengarna riktas till dem som ändå har tänkt att anställa. Det blir en skattesubvention till de företagen. Det borde väl också mana till något slags eftertanke hos finansministern. Det är regeringens egen myndighet som faktiskt läxar upp finansministern.

Något som också är intressant är att ESV, Ekonomistyrningsverket, har tittat på vilka inkomst- och åldersgrupper som har fått de nedsatta arbetsgivaravgifterna, vilka de har gått till. Myndigheten konstaterar att merparten av miljarderna hamnar hos personer med en årsinkomst under 150 000. En stor del av de personerna är sannolikt studerande som arbetar extra, vid sidan om, och skulle ha fått arbete oavsett om arbetsgivaravgiften hade varit nedsatt eller inte.

Låt oss utgå från att Anders Borg trots allt har ambitionen att verkligen vilja sänka ungdomsarbetslösheten. Då borde helt andra beslut fattas. Men idétorkan är uppenbar. Fortsätt gärna på inslagen bana, och kopiera våra förslag även när det gäller jobben. Jag ska härmed presentera några.

Ingen ung person ska gå arbetslös mer än 90 dagar. Se till att unga arbetslösa under 25 år får en gymnasieexamen. Det är helt avgörande för inträde på arbetsmarknaden. Se till att bygga ut bristyrkesutbildningarna så att unga kan ta de jobb som företagen vill men inte kan bemanna i dag. Det är ungefär 80 000 jobb som bara väntar på bemanning. Se till att skapa fler högskoleplatser, inte färre, Anders Borg, så att unga kan få den kompetens som efterfrågas. Sänkt arbetsgivaravgift är en återvändsgränd.

Anf. 31 CARL B HAMILTON (FP):

Herr talman! Jag vill inte ändra statistiken, men jag tror att det är viktigt för frågan om ungdomsarbetslösheten att hålla några tankar i huvudet samtidigt.

Anta att alla som går i skolan och anmäler sig som arbetssökande och arbetslösa skulle få heltidsjobb. Då skulle ungdomsarbetslösheten halveras. Men då skulle, å andra sidan, alla dessa personer inte längre gå i skolan.

Det är inte så att man bara kan titta på en sak. Det är helt befängt att anklaga en professor för att vara ointresserad av utbildning, som jag fick höra här. Men ni måste hålla två tankar i huvudet samtidigt. Utbildning – ja, integrationsåtgärder – ja. Det är särskilt viktigt att lära sig svenska. Det gör man på arbetsplatserna.

Prot. 2013/14:92
28 mars

*Svar på
interpellationer*

Herr talman! Om det ska vara möjligt att få in i arbete de utlandsfödda ungdomarna från svaga skolsystem i länder som Afghanistan och Somalia – inte Syrien – måste det finnas relativt enkla arbetsuppgifter där det inte kostar mycket att anställa. Där är sänkt arbetsgivaravgift ett viktigt bidrag. Annars kommer dessa personer som kommer till Sverige att mötas av en icke välkomnande arbetsmarknad som ställer dem utanför.

Jag kan gå så långt som att säga att om det inte går att komma in på arbetsmarknaden utan hög utbildning, utan lång erfarenhet och utan svenska ska vi kanske tacka nej till dem som kommer från Somalia och Afghanistan. Den arbetsmarknad som Socialdemokraterna förespråkar kommer att stänga dem ute från arbete under överskådlig tid.

Anf. 32 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Jag tror att det är viktigt att ta som utgångspunkt den som ska anställa människorna, att det är företagen i någon form som gör detta. Då kommer jag till den slutsatsen att det är viktigt för företagen vilka kostnader de har. Det här har symboliserats av det yrkesintroduktionsavtal som förre Metallordföranden Stefan Löfven ingick med arbetsgivarna just för att folk skulle få utbildning och arbete och samtidigt en avtalsenlig lön. Tanken var att man inte skulle höja kostnaderna. Det var ett jättebra avtal, och det borde ha varit fler sådana över huvud taget. Det var en utomordentlig sak.

Herr talman! Jag brukar handla i en lokal butik. För en tid sedan, det var inte nu på morgonen, frågade jag: Varför är det alltid bara ungdomar som är anställda här? Det har att göra med kostnader, fick jag som svar. Så är det, och jag tror inte det är någon skillnad om det är en Icabutik eller en Coopbutik.

Jag håller med Eva-Lena Jansson om att det spelar en viss roll när man fyller år. Jag är absolut diskriminerad för att få en anställning på McDonalds eftersom jag råkat fylla inte bara 23 utan också 26. Det blir dyrare att anställa mig, och åldern är någonting som man tar hänsyn till när man anställer. Jag får väl finna mig i att vara diskriminerad på just den här punkten. Det är säkert dyrare att anställa mig över huvud taget än ungdomar. Jag tycker att det är väldigt bra att ungdomar får möjlighet att tidigt komma in på ett jobb.

Anf. 33 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Jag blev väldigt fundersam över Carl B Hamiltons uttalande, men jag ska inte fortsätta på den tråd som har tar upp. Jag tycker i alla fall att han för ett märkligt resonemang.

Vi tycker att det är viktigt att ungdomar får möjlighet att utbilda sig. Jag förstår inte varför Folkpartiet inte tycker att det är viktigt att man får utbilda sig så att man kan skaffa sig det jobb man önskar och inte behöver ta någonting man egentligen inte vill ha. Att få möjlighet att utbilda sig är en jätteviktig sak.

Finansministern för ett långt resonemang om skatter. Då måste jag ställa frågan till finansministern: Vad är syftet med att pensionärerna betalar högre skatt än en löntagare med samma inkomst? Är det för att på det sättet visa för pensionärerna att de egentligen borde jobba, att de inte vara pensionärer, trots att de har ett långt arbetsliv bakom sig? De har redan lägre inkomster än vad de hade när de jobbade. Pension är ju upp-

skjuten lön, och ändå tycker finansministern att det är viktigt att beskatta pensionärer högre än löntagare.

Med finansministerns resonemang blir det någon sorts straffskatt som pensionärerna ska betala. Finansministern påstod att det var en skadlighet att ha samma arbetsgivaravgifter för ungdomar som för alla andra. Det är ett resonemang som inte går ihop.

Vi tycker naturligtvis att den skatteflykta som ni borgerliga har åstadkommit mellan pensionärer och löntagare ska bort. Men ni har vidgat den. Ni vidgade den vid årsskiftet med motsvarande 450 kronor mellan mig och en pensionär. Det är oanständigt. Likadant är det när ni säger nej till utbildning för arbetslösa ungdomar. Det är befängt.

Anf. 34 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr talman! Om vi ska kunna föra en seriös debatt om skatter, löner och ungdomsarbetslöshet måste vi ta det på större allvar. Då kan man inte vara så slarvig som finansministern. Han för ett yvigt resonemang om alkohol, tobak och så vidare. Det är inte så enkelt; vi får inte bort alkoholismen i Sverige bara genom att höja alkoholskatterna. Det finns alltid olika saker som tar över. Om man höjer alkoholskatten till en viss nivå får vi en annan produktion, hembränning, införsel eller var det nu är. Det finns inte några enkla och raka samband.

Om det hade fungerat med de sänkta arbetsgivaravgifterna och vi därmed hade fått minskad ungdomsarbetslöshet och hade sluppit ta emot bidrag från EU hade det varit en beprövad och bra metod, och man hade kunnat gå vidare med den. Man måste föra debatten på ett seriöst sätt. Annars blir det misslyckanden med tanke på hur regeringen far fram.

Vi har en hög ungdomsarbetslöshet, oavsett hur Carl B Hamilton tricksar med statistiken. Någonstans måste man ta tag i det här och fundera: Vad är det för problem? Var uppstod problemet? Var problemet att arbetsgivaravgiften var för hög? Om det var så skulle vi nu ha fått en lösning.

Vi socialdemokrater har gjort en annan analys. Även om det smärta Carl B Hamilton inbegriper den analysen att huvudproblemet har varit att rusta ungdomarna för att de ska kunna ta de jobb som finns. Vi satsar på utbildning. Det är vår analys, och vi försöker vara seriösa.

Hade man kunnat visa på att restaurangmomsen eller sänkta arbetsgivaravgifter hade uttraderat ungdomsarbetslösheten, herr talman, hade jag inte varit sämre än att jag naturligtvis hade tagit till mig det. Jag kunde inledningsvis ha ifrågasatt att vi inte hade en analys. Men nu har åtta års borgerligt regeringsinnehav visat att det inte fungerar. Någon gång måste ni ändå se till verkligheten och inte bara till de egna ekonomiska teorierna.

Anf. 35 BO BERNHARDSSON (S):

Herr talman! När jag hör Anders Borg resonera om skatterna, hur det fungerar med skatterna och vad man har dem till framstår misslyckandet glasklart. Vad Anders Borg säger är att man har skatter för att styra beteendet. Om till exempel tobaksskatten höjs röker folk mindre. Sänker man arbetsgivaravgiften anställer arbetsgivarna fler. Jag har hört Anders Borg många gånger säga att man måste sänka trösklarna, sänka skatterna och

Prot. 2013/14:92

28 mars

Svar på
interpellationer

sänka lönerna – det är egentligen detta det går ut på – för att det ska anställas fler.

Det grundläggande problemet med det sättet att resonera är att man helt bortser från att skatterna har ett annat viktigt syfte, nämligen efterfrågestyrning, precis som lönerna. Vem är det som ska köpa av företagen? Jo, det är de som är anställda med lön. Skatterna används för att anställa sjuksköterskor, lärare och alla möjliga andra som i sin tur efterfrågar saker. Efterfrågan kan man inte bortse från när man resonerar om skatter. Ett av de absolut viktigaste syftena med våra skatter är inte bara att styra beteenden utan också att finansiera välfärdssektorn. Skatterna går till löner, jobb och efterfrågan.

Men när man betänker hur Anders Borg resonerar förstår man att det inte funkar. I verkligheten är det lönerna som styr efterfrågan. Det är det företagen lever av.

Om vi skulle ha levt efter Anders Borgs idé under 1900-talet, det vill säga att sänka trösklarna, att sänka lönerna, sänka skatterna, sänka servicenivån i välfärdssystemet, hade Sverige aldrig rest sig ur fattigdomen. Förutsättningen för utveckling är att man skapar jobb genom att öka folks kompetens och utbilda folk, skapa jobb som kan generera högre löner och bidra till en bättre välfärd. Med den här skattesänkarmodellen backar vi in i framtiden.

Vi måste naturligtvis förbättra produktiviteten, öka produktiviteten och öka kompetensen så att människor kan få högre löner och att välfärden kan byggas ut. Då är efterfrågan viktig för företagen. Vem är det som ska köpa av företagen? Är det folk i andra länder? Då måste de ha högre löner så att de kan handla.

Det här är på något sätt ganska pedagogiskt utfört av Anders Borg. Han berättar hur han ser på skatter och hur trösklarna ska sänkas. Det är ett sätt att backa in i framtiden i stället för att satsa framåt, öka kompetensen, öka produktiviteten och satsa på nya företag som faktiskt orkar betala löner så att de anställda kan ha ett hyggligt liv.

Anf. 36 HANIF BALI (M):

Herr talman! Vet Anders Borg vad skillnaden är mellan Socialdemokraterna i dag och Göran Perssons socialdemokrater? Tio dagar, det är skillnaden. Man pratar om 90-dagarsgarantin för ungdomar i dag. Man införde den på Göran Perssons tid, men då hette den 100-dagarsgarantin.

Då var arbetslösheten högre för ungdomar än vad den är i dag. Under Görans Perssons tid vid Riddarfjärden var det punsch, och det flöt guld i rännstenen. Det var i högkonjunktursens tid som målas upp som kronan på verket i byggandet av Sverige. Då var ungdomsarbetslösheten högre än i dag. Nu vill man tillbaka till den politiken.

Det är märkligt när man talar om sänkta löner etcetera. De flesta ekonomers synpunkter på arbetsgivaravgiften är att det finns en viss sysselsättningseffekt, men det höjer lönerna för ungdomar. Det är det som sänkta arbetsgivaravgifter leder till.

Om det är så dåligt med sänkta arbetsavgifter, varför hör man aldrig ett knyst om den sänkta arbetsgivaravgiften för pensionärer eller för dem över 65 år? Man hör aldrig någonting från Socialdemokraterna om det. Där har ni massor av miljarder att plocka in. Varför gör ni inte det om det är så himla verkningslöst? Varför riktar ni alltid udden mot ungdomar?

Det är jättemärkligt när Socialdemokraterna pratar om utbildning – som om vi inte hade ett av västvärldens mest utbyggda reguljära skolsystem. Det är alltid garantier, arbetsmarknadsutbildningar och sårlosningar via Arbetsförmedlingen som är Socialdemokraternas stora paradgren.

Trots att det just nu är rekordnivåer i Sverige för andelen av befolkningen som har en högskoleutbildning är det alltid små kurser och garantier som Arbetsförmedlingen erbjuder som är generell lösningen på allt mellan himmel och jord. Men det stämmer ju inte.

Vad vi nu ser är att ungdomsarbetslösheten är lägre i dag än vad den var när ni styrde. Trots det väljer Socialdemokraterna att rikta just skatterna och udden mot ungdomar. Varför gör ni inte det mot pensionärer eller de som är 65-plus och jobbar? För dem behöver man betala endast 10 procent i arbetsgivaravgift. Varför höjer ni inte de arbetsgivaravgifterna om det är så himla onödigt? Kom upp hit i talarstolen och säg att ni vill göra det! Ni älskar ju att höja skatter, och det spelar uppenbarligen ingen roll om man höjer eller sänker skatterna. Det påverkar ju inte alls arbetslösheten eller kostnaderna för företagen över huvud taget. Föreslå att man ska höja arbetsgivaravgiften för dem som är 65-plus från 10 procent till 32 procent!

Men det gör ni ju inte såklart. Det är ett hyckleri och spel för gallerierna när ni påstår att det inte påverkar arbetslösheten alls att höja kostnaderna för företagen. Det är klart att det gör. Det är klart att färre ungdomar kommer att kunna få jobb. De kommer också att få lägre löner, om det blir så att ni riktar skatterna mot ungdomar.

Anf. 37 JÖRGEN ANDERSSON (M):

Herr talman! Jag kunde inte låta bli att delta i den här debatten när Pia Nilsson gav uttryck för att företagen får 20 miljarder utan krav och när hon sade att skatterna slösas bort. Jag tycker att det är ett något märkligt synsätt. Man anser helt enkelt att skatterna är våra, de tillhör oss. Allt under 100 procents skatt är uppenbarligen en gåva till folket och till företagen. Vid någon gräns – oklart var – är det också ett förlösande av statens pengar, om man sänker skatterna. Det skulle vara intressant att veta var den nivån ligger.

Det är, som sagt, ett väldigt märkligt synsätt. Jag undrar: Finns det enligt Pia Nilsson en nivå på skatteuttaget där ekonomin och sysselsättningen börjar fungera sämre? Finns det någon sådan nivå? Eller kan man ha 100 procents skatter? Är allt under 100 procents skatt en gåva till folket från staten och Socialdemokraterna, enligt Socialdemokraternas synsätt?

Bo Bernhardsson talar om att någon måste köpa varorna från företagen. Det går liksom inte att sälja något utan att det finns en köpkraft. Det förbryllar mig lite. Det är ju precis motsatsen som förespråkas från Socialdemokraternas sida. Det blir svårt att få ihop det. Man argumenterar ju ständigt för sänkt köpkraft.

Under hela tiden har man varit emot jobbskatteavdraget – för att ta ett exempel. Jobbskatteavdragen har bidragit till en kraftigt ökad köpkraft för svenska löntagare. Då blir detta mycket märkligt. Å ena sidan erkänner man att ekonomin fungerar bättre om vi har ökad köpkraft, å andra sidan talar man emot ökad köpkraft. Jag får det inte riktigt att gå ihop.

Det skulle vara intressant att få svar från Socialdemokraternas företrädare på frågan om hur man egentligen resonerar kring detta. Hur får man ihop den argumentationen över huvud taget?

Anf. 38 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Bo Bernhardsson, Patrik Björck och Pia Nilsson vill nu göra gällande att vi inte ska ha någon logik i skattepolitiken. Det är alltså inte viktigt att man sänker skatterna på sådant som vi vill ha mer av och höjer skatterna på det som vi vill ha mindre av. Jag skulle kunna förstå det om man förordade en miljöpolitisk, vänsterpartistisk eller socialdemokratisk logik och höjda skatter på till exempel koldioxid. Det har förödande effekter för oss på landsbygden, men om man har sina väljare på Södermalm kanske det inte spelar så stor roll, och det har då positiva effekter i termer av minskade koldioxidutsläpp.

Jag skulle kunna förstå varför man vill höja matmomsen eller fastighetsskatten. Det är den typen av orörliga skattebaser som ekonomer rekommenderar regeringar att höja. Men det är inte så att vi får rådet att lägga skatterna på ungdomar och restauranger. Inte en enda av alla de regeringar ute i Europa som nu höjer skatterna följer den socialdemokratiska vägen, att lägga särskilt höga skattekilrar på just unga.

Låt mig påpeka att den största skattesänkningen som nu är på väg att genomföras i Europa görs av president Hollande i Frankrike. Han vill sänka arbetsgivaravgifterna till och med generellt för att det ska öka sysselsättningen. Det är den viktigaste socialdemokratiska politiska ledaren i Europa i dag, och han vill sänka arbetsgivaravgifterna helt emot Pia Nilssons logik. Men ni kan kanske ha någon typ av utbyte i Socialistinternationalen om hur man ska bedöma dessa effekter.

Låt oss utgå ifrån att remissinstanserna har rätt. IFAU, KI och ESV säger att sänkt arbetsgivaravgift för ungdomar inte har effekt på sysselsättningen. Vad är då logiken i det? Jo, om vi sänker avgiften är utbudet av arbetskraft så orörligt att det helt enkelt kommer att övervältras i höjda löner. Alltså: det blir ingen sysselsättningseffekt, därför att sänkningen övervältras i höjda löner. Det är den logik som Pia Nilsson redovisar i sin interpellation, och det är den logik som finns i ESV:s, KI:s och IFAU:s remissvar.

Då vill jag fråga Pia Nilsson: Vad är det som sker med lönerna om man höjer arbetsgivaravgiften för ungdomar? Om logiken i Pia Nilssons älskade remissvar är att elasticiteten är låg på sysselsättningssidan, då måste alltså lönerna sjunka. I sådana fall har Socialdemokraterna lagt 14 miljarder riktade till att sänka ungdomslönerna. Om ni tror på IFAU, KI och ESV och på att det inte har effekt på sysselsättningen, säger ni alltså att det är lönesänkningar för unga som är den socialdemokratiska kärnidén.

Man kan inte ha en logik ena dagen och sedan glömma bort den andra dagen. Antingen har ungdomsarbetsgivaravgifter effekt, därför att vi har en särskilt rörlig arbetsmarknad för unga, och då har det effekt på sysselsättningen. Det kan också ha effekt på lönerna. Eller också har det inte effekt på sysselsättningen, som Socialdemokraterna säger. Men då måste ju effekten ligga på lönerna. Kan inte Socialdemokraterna erkänna att ni vill sänka ungdomslönerna och ta bort de löneökningar för unga som kommer att ske under de närmaste åren?

Det mest märkliga resonemanget som Socialdemokraterna för är att de skulle vara för utbildning. Vi har alltså hållit på i snart åtta år och restaurerat det socialdemokratiska utbildningssystemet. De som inte klarar skolan klarar framför allt inte matematikundervisningen. Där har vi byggt ut undervisningstiden i lågstadiet och mellanstadiet. Socialdemokraterna har inte vidtagit några åtgärder för att förbättra matematikundervisningen.

Det är ju där vi har problemet, och det är det vi har gjort någonting åt. Där ser vi skiljelinjen. Vi tror på matematikundervisning. Socialdemokraterna tror på Amspolitik.

Anf. 39 PIA NILSSON (S):

Herr talman! Jag ska börja med att ta ett djupt andetag.

Anders Borg avslutar sitt inlägg med att tala om att den här regeringen minsann har satsat på utbildning. Vad är det för satsningar ni har gjort?

Ni har ju tagit bort högskoleplatser. Ni har tagit bort komvuxplatser. Ni har tagit bort den allmänna högskolebehörigheten för alla gymnasieprogram, framför allt för de yrkesinriktade programmen. Vad är det för satsningar?

Vad har ni gjort för att rusta svenska ungdomar för vägen in i framtiden? Ja, det är inte satsningar på utbildning. Kom inte och påstå det! Det är väl ändå som att svära i kyrkan, Anders Borg.

35 000 ungdomar är långtidsarbetslösa i Sverige i dag. Allt fler saknar behörighet till gymnasieskolan. Allt fler avhopp från gymnasieskolan ser vi dessutom, av en rad olika anledningar. Det här är allvarligt och helt oacceptabelt.

Det har till och med EU insett, och nu går man in och ger Sverige stöd, eftersom Anders Borg och regeringen inte klarar av det här. Den höga arbetslösheten på 25 procent är faktiskt 40 procent i den grupp som saknar gymnasieexamen.

I stället för att ta itu med detta faktum fortsätter Anders Borg att lägga fram förslag om att sänka arbetsgivaravgiften ytterligare för unga, denna gång för dem som är under 23 år – de som kanske egentligen inte alls är i behov av en sänkning eftersom det inte leder till jobb. Det här leder inte till jobb, men det vägrar Anders Borg att inse. 20 skattemiljarder ska fortsätta att läggas på ineffektiva åtgärder.

Vi vill satsa pengarna på åtgärder som ger jobb. Vi måste se till att alla under 25 år erbjuds en gymnasieexamen. Vi behöver också bygga ut bristutbildningar så att arbetsgivarna kan anställa. Det finns 80 000 tjänster som står tomma i dag. Tänk på det, Anders Borg!

(Applåder)

Anf. 40 BO BERNHARDSSON (S):

Herr talman! Jörgen Andersson frågade varför vi inte höjer skatterna ännu mer om det är så bra att höja skatterna. Det är ytterligare ett exempel på att ni inte riktigt har grepp om vad det handlar om.

Det är självklart att man inte kan ta ut mer skatter än vad produktiviteten tillåter. Men skatter, precis som löner och sociala avgifter, är en del av löneutrymmet som har skapats i företagen genom att man har utvecklat produktiviteten och ökat sin kompetens och sin konkurrenskraft. Se-

dan kan man naturligtvis inte ta ut mer än vad produktiviteten och kompetensen i företagen tål. Det har vi insett för länge sedan.

Sedan säger Jörgen Andersson att jobbskatteavdraget ger ökad köpkraft, eftersom vi efterlyser det. Ja, det gör det naturligtvis – det är så det är tänkt. Men jag påstår att det är väldigt ineffektivt konjunkturpolitiskt. Det är en oerhört dyr och ineffektiv sysselsättningspolitik att jobba med jobbskatteavdrag och till exempel sänkning av restaurangmomsen. Det är dyrt och ineffektivt.

Alternativet är inte att vi inte hade haft efterfrågan och köpkraft. Alternativet är ju att vi får låna till dessa skattesänkningar. Vi kanske hade lånat lika mycket, men vi hade gjort det för att i stället ha fler anställda i sjukvården och fler lärare i skolan och kunnat finansiera den offentliga sektorn i framtiden. KI pekar på att vi har ett jätteproblem framför oss med att klara välfärden därför att skatterna har sänkts så mycket.

Visst är det tänkt så att det ska bli efterfrågan, men då kan vi titta på restaurangmomsen och sänkningen av den. Finanspolitiska rådets beräkning i rapporten 2012 är, om vi räknar om siffrorna i sjukvårdsanställda, att vi hade fått tio anställda i sjukvården för en anställd i restaurangbranschen. Det är hur effektiv sysselsättningspolitiken är.

Anf. 41 JÖRGEN ANDERSSON (M):

Herr talman! Det blir alltmer uppenbart att Socialdemokraternas främsta bevekelsegrund i dessa debatter är att svartmåla och föra svenska folket bakom ljuset.

I sanning är det ju så att svensk ekonomis funktionssätt har stärkts. Konkurrenskraften har stärkts, och fler har kommit i arbete. Skatteintäkterna har ökat, inte minskat. Skatteintäkterna har ökat på grund av att svensk ekonomi fungerar bättre nu. Mycket beror detta på att vi har infört jobbskatteavdragen.

Skatterna till kommunsektorn har ökat från 454 miljarder 2006 till över 600 miljarder 2012. Det är en ökning som vida överstiger inflationen. Det beror på att fler människor har kommit i arbete. Det beror på att fler är i sysselsättning. Det beror på att svenska företag har en bättre konkurrenskraft i dag.

Kan Socialdemokraterna inte se det sambandet? Kan man inte se sambandet med att svensk ekonomi fungerar bättre tack vare att vi har sänkt skatterna och framför allt sänkt skatterna på arbete? De flesta utomstående bedömare gör samma beskrivning av verkligheten.

Jag kan inte se det på annat sätt än att den främsta bevekelsegrunden för Socialdemokraterna är att försöka svartmåla och föra svenska folket bakom ljuset. Det här är inte en beskrivning som stämmer med verkligheten.

Anf. 42 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Regeringens skattepolitik bygger på en grundläggande ekonomisk logik.

Vi sänker skatterna på låg- och medelinkomsttagare för att trösklarna på arbetsmarknaden ska bli lägre när man kommer in.

Vi tar bort förmögenhetsskatten, för vi vill inte driva de svenska entreprenörerna ut ur landet.

Vi sänker bolagsskatten, som är en skatt på vår kapitalbas, och det gör att vi får högre reallöner och bättre produktivitet.

Vi gör förändringar av arbetsgivaravgiften för unga, för med lägre skatt på unga stiger sysselsättningen.

Därmed ser man en klar linje.

Socialdemokraternas politik bygger alltså på en kraftig höjning av skatterna på unga och på restauranger. En kraftig höjning av skatterna på unga är den enskilt största finansieringsposten för Socialdemokraternas bidragspolitik. När man bygger ut a-kassan och bygger ut sjukförsäkringen lägger man finansieringen på unga människor.

Logiken i det som Socialdemokraterna tillämpar är att man säger att sänkt arbetsgivaravgift inte har någon effekt, för då övervältras detta på lönerna, alltså att lönerna blir för höga. Men när man själva höjer den ska det inte ha någon effekt på lönerna och inte ha någon effekt på sysselsättningen. Då ska helt plötsligt, antar jag, konsumenterna eller vinsterna bära allt detta.

Det finns ingen ekonomisk logik som talar för Socialdemokraternas prioriteringar.

Låt oss vara klara över att en central del av den här regeringens politik när det gäller ungdomsarbetslösheten är utbildningssystemet. Vi vet varför unga människor får bekymmer på arbetsmarknaden. Det är att de lämnar skolan utan fullvärdiga betyg och att de lämnar gymnasieskolan utan sin yrkesexamen. Statistiken talar sitt tydliga språk: Det är matematiken som är nyckeln.

Det är med betyg, med ökad undervisningstid, med fler prov, med bättre avlönade lärare och med mer läxor som man räddar Sverige från de bekymmer vi har. Sanningen är att Socialdemokraterna säger nej till det: Nej till betyg!

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2013/14:291 om regeringens redovisning av överskottsmålet

Anf. 43 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Bo Bernhardsson har frågat mig om jag anser att överskottsmålet nås och om jag avser att ändra redovisningen av överskottsmålet. Han frågar även om politikens effekter på ekonomins utveckling.

För att stabilisera ekonomin ska det finansiella sparandet variera med konjunkturen förutsatt att det finns förtroende för de offentliga finansernas långsiktiga uthållighet. Överskottsmålet är av detta skäl formulerat som ett genomsnitt över konjunkturcykeln.

Vid ett lågt resursutnyttjande och hög arbetslöshet bör det finansiella sparandet vara lägre än 1 procent som andel av bnp medan det bör vara omkring 1 procent vid ett balanserat resursutnyttjande samt överstiga 1 procent vid ett högt resursutnyttjande.

Regeringen har under krisen stöttat tillväxten med både traditionell stabiliseringspolitik och åtgärder som långsiktigt förbättrar tillväxtmöjligheterna. Bedömningen är att regeringens politik har lett till en högre

varaktig sysselsättning och en lägre jämviktsarbetslöshet. Denna bedömning delas av bland andra OECD, Riksbanken och Konjunkturinstitutet.

Nu när det förväntas ske en gradvis förbättring av det ekonomiska läget är finanspolitikens inriktning att återvända till ett överskott. Detta är viktigt för att återställa nödvändiga säkerhetsmarginaler. Enligt nuvarande prognos är det finansiella sparandet som andel av bnp över 1 procent när resursutnyttjandet närmar sig balans år 2018.

Regeringen anser att den ekonomiska politiken är väl avvägd, ligger i linje med det finanspolitiska ramverket och uppfyller överskottsmålet.

Anf. 44 BO BERNHARDSSON (S):

Herr talman! Det känns lite som om vi fortsätter en debatt som har pågått ett bra tag. Det är ju i princip den diskussion vi har fört hela förmiddagen som vi nu ska fortsätta föra. Jag ska försöka variera mig lite och ta upp andra aspekter än dem vi redan har diskuterat.

Skälet till mina frågor är att Riksrevisionen, som vi hörde nyss, i sin rapport *Transparensen i budgetpropositionen för 2014* efterlyser tydlighet om hur man ska klara överskottsmålet. Det var själva utgångspunkten, och det har vi delvis diskuterat redan.

I vad mån, frågar sig Riksrevisionen i rapporten, beror optimismen – som Anders Borg också ger uttryck för i sitt svar till mig – ”på regeringens antaganden om effekterna av dess egen arbetsmarknadspolitik”. Det är alltså positiva effekter regeringen gör antaganden om.

Man kallar det arbetsmarknadspolitik. Jag skulle nog vilja säga att det egentligen handlar mer om sysselsättningspolitik eller sysselsättningsstimulerande politik när vi tittar på skattepolitiken och andra åtgärder.

Arbetsmarknadspolitik är enligt min uppfattning nedlagd. Den aktiva arbetsmarknadspolitik är i princip nedlagd i Sverige. Däremot har vi fas 3 och lite andra verksamheter som pågår.

I sitt svar till mig åberopar Anders Borg OECD, Riksbanken och Konjunkturinstitutet. Konjunkturinstitutet har jag redan avhandlat, så det behöver jag inte upprepa. När det gäller Riksbanken blir jag lite förvånad, för jag har flera gånger läst Riksbankens rapporter, där man skriver ungefär så här: Enligt Riksbanken finns det i dag tecken på en försämrad matchning på den svenska arbetsmarknaden, vilket driver upp jämviktsarbetslösheten.

Var stödet från Riksbanken finns för att sysselsättningspolitiken skulle vara så lyckad vet jag alltså inte, men det kanske Anders Borg kan berätta senare. Riksbanken har varit kritisk just på den punkt som gäller matchning.

Att regeringens sysselsättningspolitik misslyckas beror på att man tänker fel. Det har vi också delvis varit inne på. Huvudspåret i tänkandet är att skattesänkningar kombinerade med sämre socialförsäkringar, så dåliga att de skapar utanförskap, ska leda till att incitamenten att arbeta ökar.

Det tänkandet ligger också till grund för något som kallas Fasitmodellen, en kalkylmodell där man försöker beräkna effekterna av den här politiken. Till grund för Fasitmodellen ligger alltså tänkandet att, om vi sammanfattar det, en skattesänkning eller försämring av socialförsäkringarna leder till att individen arbetar mer eftersom priset på fritid ökar. Det blir dyrare att ha fritid eftersom man får ut mer av att jobba.

Modellen utgår från – och det här är ett problem med tänkandet som jag tycker är ganska stort – att ofrivillig fritid som förorsakas av arbetslöshet eller sjukdom är lika positiv som annan fritid. Därför kan man använda den här prismodellen – höjer man priset på fritid kommer folk att bjuda ut sitt arbete mer, och då blir det mer sysselsättning. Där har vi i ett nötskal hur tänkandet som genomsyrar Finansdepartementet ser ut.

Det finns ett problem med det här, ett jättestort problem. Det är att man återigen i hög grad bortser från efterfrågesidan. Att pensionärer, sjuka och arbetslösa får högre incitament att jobba är inte samma sak som att de får jobb.

Anf. 45 CARL B HAMILTON (FP):

Herr talman! Socialdemokraterna älskar nu för tiden att säga att någonting har gått sönder i Sverige. När man frågar vad det är som har gått sönder blir det ganska oklart.

Till Bo Bernhardsson kan man väl säga i dag att det som har gått sönder i Sverige är Socialdemokraternas rationella ekonomiska politik.

Hela det upplägg som Bo Bernhardsson talar om är en fråga om efterfrågestyrning. Samtidigt har vi ju hört tidigare här i dag att det är en väldig fixering vid budgetmålen. Det är inte jobben och efterfrågans effekt på jobben som har stått i fokus för Socialdemokraterna sedan januari, utan det är budgeten.

Vi har hävdat hela tiden att man ska ha en aktiv konjunkturpolitik, en kombination av automatiska stabilisatorer och aktiva åtgärder som stimulerar via finanspolitiken. Det har ni lämnat. Det är det som har gått sönder i er ekonomiska politik. Ni tror inte längre på Keynes. Ni tror inte längre på efterfrågereglering via finanspolitiken och Riksbanken. Det har gått sönder.

Man fattar inte riktigt hur ni egentligen tänker driva den ekonomiska politiken. Jag tror inte att ni, om olyckan skulle vara framme och ni fick makten, skulle driva den enbart utifrån föreställningen att man ska nå en viss budgetbalans inom en viss tid.

Jag ska ställa frågan på ett annat sätt. Det går mycket lätt att göra beställningar via de ekonometriska metoder som finns nu för tiden. Moderna metoder gör det helt möjligt att dra upp en väg tillbaka till balans – om det nu är det ni vill ha – eller ett överskott, som vi syftar till ska finnas vid slutet av nästa mandatperiod.

Men hur ser er väg ut? Hur ser er kombination av skattehöjningar och minskade utgifter ut? Hur kommer ni att se till att de produktiva resurserna kommer till bättre användning?

Bortsett från Bo Bernhardsson tycker jag att det har varit en arrogant ton hos Socialdemokraterna. Jag kan säga att min reflexion efter att ha hört debatten är att det är någonting som har gått sönder i Sverige – tack och lov. Maktpartiets dominans har gått sönder i Sverige. Självgodheten är inte riktigt densamma som tidigare – den har gått sönder.

Pampväldet har gått sönder. Det är det Socialdemokraterna sörjer. Vi ser bilderna på Stefan Löfven, ordförande i Socialdemokraterna, och Thorwaldsson, ordförande i LO. De står bredvid varandra, de sitter bredvid varandra, de går bredvid varandra och de skrattar tillsammans. Pampväldet har gått sönder. Det är det som Carin Jämtin och Socialdemokraterna nu kan konstatera.

En del i detta var att man skulle kväsa medierna och näpsa journalister. Maktens arrogans – jag är väldigt glad att den har gått sönder. Jag är väldigt angelägen om att vi inte får tillbaka maktens arrogans i september.

Jag ska avslutningsvis poängtera, herr talman, att Miljöpartiet var med och slog sönder den här maktarrogansen, det här pampvåldet, den här självgodheten. Tack för det biståndet, Miljöpartiet! Låt oss fortsätta med den politiken.

Anf. 46 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Tillväxten har sedan 2006 varit högre i Sverige än i övriga Europa. Den har varit högre än i USA och i de flesta jämförbara länder. Sysselsättningen har ökat snabbare, och skuldsättningen i Sverige har minskat när den har ökat med 30 procent i övriga EU. Detta är en ekonomi som har fungerat väl, där vi har behållit sammanhållningen och där tillväxt, sysselsättning och offentliga finanser är starkare än i de flesta andra länder.

Låt mig redovisa den stabiliseringspolitiska utgångspunkt vi har. När tillväxten är så låg att resursutnyttjandet sjunker och arbetslösheten ligger högre än den nivå som är förenlig med prisstabilitet ska vi stimulera ekonomin. Då ska vi ha ett sparande som är lägre än 1 procent och underskott för att stimulera.

När vi har balans i ekonomin ska överskottet vara 1 procent. När vi ligger över balans i ekonomin och vi har högkonjunktur ska vi ha över 1 procents sparande. Det är precis så regeringen gjorde 2007 och 2008, då ekonomin var stark. År 2007 hade vi ett sparande på över 3 procent, och vi hade ett kraftigt överskott också 2008. När vi har varit nära balans har vi legat nära 1 procent, och när vi har haft lågt resursutnyttjande har vi naturligtvis haft underskott.

Vi gick alltså från ett överskott i 60-miljardersklassen när Socialdemokraterna styrde till ett på över 110 miljarder kronor 2007, för vi balanserade mot vinden. Detta är principerna.

Vi hävdar att vi nu ska ha ett underskott därför att vi har lågt resursutnyttjande, och så ska vi föra tillbaka ekonomin till balans och överskott. 2018 kommer vi att ha över 1 procents sparande. Det är logiken i detta. Därmed ligger också principerna för den ekonomiska politiken under de kommande åren fast på ett väldigt klart sätt.

Krona för krona ska reformer finansieras – med minskade utgifter eller höjda skatter – så att vi säkrar att den ekonomiska tillväxt som kommer slår igenom i att vi får större överskott. Detta är viktigt, för Sverige är en utsatt region. Det är nästan bara Sverige som har låg skuldsättning nu. De stora länderna kommer inte att kunna föra någon keynesiansk politik utan tvingas förmodligen att börja strama åt redan i början av nästa lågkonjunktur.

Sverige har en stor banksektor. Det är alltså särskilt viktigt att vi har starka offentliga finanser. Vi är en råvaruberoende högteknologisk industrination med stora konjunkturvariationer. Det är alltså särskilt viktigt att vi har en möjlighet att föra stabiliseringspolitik.

Detta är regeringens utgångspunkter. Jag har därmed svarat på Bo Bernhardssons två frågor, och jag vill rikta en fråga till honom och Socialdemokraterna: Hur tänker ni egentligen när det gäller överskottsmålet –

är planen att överge det? Magdalena Andersson har sagt att hon avser att se över det om hon blir finansminister. Vi har sagt att vi inte bör göra någon ny sådan översyn på åtminstone tio år. Den bör göras vart tionde år, och det gjordes en för några år sedan.

Är det så att budgethålet på 25 miljarder – alltså jobbskatteavdraget, brytpunkten, sjukförsäkringen, a-kassan, pensionärsskattesänkningen, Norrbotniabanan och allt annat ni har utlovat – ska finansieras genom att ni överger överskottsmålet? Vi vet att Vänsterpartiet tycker så. Vi vet att ni vill regera ihop med Vänsterpartiet. Magdalena Andersson har sagt att hon vill se över överskottsmålet. Är det detta som är planen? Tänker Socialdemokraterna ändra det budgetpolitiska ramverket och överge överskottsmålet? Kan vi få ett besked på den punkten?

Anf. 47 BO BERNHARDSSON (S):

Herr talman! Jag ska börja med frågan. Det är inte ofta det svaras på frågor, men jag ska göra det.

Vi har inga planer på att överge överskottsmålet. Det ligger fast tills det inte ligger fast längre. Även Anders Borg måste vara medveten om att regelverket inrättades därför att vi såg en demografisk utveckling som var besvärande. Det inrättades för att vi inte skulle hamna i den besvärliga sits där vi hamnade med regeringen Bildt flera gånger och där Sverige egentligen var på väg ut i kaos. Det är detta som är bakgrunden till överskottsmålet. Men det har inte funnits i evig tid.

Även Anders Borg måste väl kunna vara så hederlig att han erkänner att det pågår en diskussion om överskottsmålet. Den förs av Assar Lindbeck, och den förs också av Konjunkturinstitutet i dess senaste rapport, där man skriver att man kanske borde titta på överskottsmålet igen beroende på demografi och annat. Den diskussionen förs ju. Vi kan inte stå här och vara intellektuellt ohederliga. Det är klart att den förs.

Budgetmålet gäller tills vi är överens om att förändra det. Nu gäller enprocentsmålet över en konjunkturcykel, och nu diskuterar vi hur regeringen har tänkt leva upp till det. Men inte heller Anders Borg kan låtsas som om det inte förs en diskussion om detta.

Vi är överens om principerna: Vi ska ha balans i ekonomin över en konjunkturcykel, och man ska stimulera i lågkonjunktur och ta in pengar i högkonjunktur. Det är inget konstigt. Problemet är att regeringen har bedrivit en oerhört kostsam politik, som syftade till att just ge jobb och inkomster. Det är en oerhört dyrbar stimulanspolitik, där man har lånat till stora skattesänkningar i stället för till investeringar och satsningar som kan ge Sverige ökad kraft längre fram. Det är framför allt detta vi kritiserar.

Man har öst ut pengar i skattesänkningar, och jag upprepar att Konjunkturinstitutet säger att för att vi ska klara välfärden – inte att förbättra den utan att behålla den som den ser ut nu – och överskottsmålet krävs det skattehöjningar under åren framöver på i storleksordningen 100 miljarder. Då har inte de skattehöjningar som eventuellt skulle komma i kommunerna inräknats och inte heller de inkomstökningar som skulle krävas för att vi ska klara en bättre välfärd, en bättre sjukvård och en bättre skola.

Det är klart att vi har problem som socialdemokrater. Om vi har en borgerlig regering som undergräver förutsättningarna för välfärden och

ekonomin är det klart att vi har problem om vi nu tar över, vilket jag hoppas. Vi kan ju inte tänka oss tillbaka till 2006 och önska att läget var som det var då, utan vi har att hantera hela den problematik som den borgerliga regeringen har ställt till med genom de stora skattesänkningarna. Det har varit oerhört dyrbara åtgärder med syftet att skapa jobb, men där varje jobb har varit kolossalt dyrt jämfört med vad vi hade kunnat få om vi hade använt pengarna på annat sätt.

Anders Borg, jag tror att vi är rätt så överens om principerna när det gäller budgetramverket. Vi är också överens om att det som gäller nu är enprocentsmålet. Jag hoppas också att vi är överens om att även Anders Borg har sett att det förs en debatt om detta bland ekonomerna, och det är inget konstigt. Det vi inte är överens om är hur man hanterar ekonomin och hur man driver sysselsättningspolitik. Där är vi inte alls överens.

Anf. 48 CARL B HAMILTON (FP):

Herr talman! Bo Bernhardsson säger att Socialdemokraterna inte har någon tanke på att överge överskottsmålet. Då uppstår frågan: Vad är innebörden av Magdalena Anderssons uttalanden om att man ska se över målet?

Det jag fruktar är att valfrossa drabbar Socialdemokraterna, och att man sedan, under trycket av sina många löften i olika riktningar, tvingas överge överskottsmålet och skjuta balanseringen av de offentliga finanserna längre bort från dagens datum och långt bortom nästa mandatperiod. Min fråga till Bo Bernhardsson är: Vad innebär det att se över överskottsmålet?

Man kan inte hänvisa till att det pågår en diskussion mellan national-ekonomerna. Frågan är vad det i politiken innebär att se över målet. Att se över brukar innebära att man ska ändra på något. Tänker ni tillsätta en utredning, eller vad ska ni göra?

Det är inte någon stor konst att, med moderna metoder, bestämma sig för hur anpassningsvägen ska se ut framöver under givna förutsättningar – sedan kan de ändras av kriser i Ukraina och andra internationella händelser. Men hur ser er bästa prognos ut? När ska överskottsmålet vara uppnått? Hur ska vi komma dit? Hur mycket skattehöjningar ska det vara? Vilka ska bära skatterna? Och hur många eventuella utgiftsbegränsningar är det tal om? Det är det som debatten framöver kommer att handla om.

Men vad innebär det, politiskt sett, när man från Socialdemokraternas sida säger att man ska se över överskottsmålet?

Anf. 49 JÖRGEN ANDERSSON (M):

Herr talman! Bo Bernhardsson bekymrade sig lite för hur han skulle variera sig i debatten. Det är ingenting som jag tycker att Socialdemokraterna har haft särskilt stora problem med. Jag tycker att Socialdemokraterna varierar sig väldigt mycket i debatten. De är dessutom väldigt kreativa i sin verklighetsbild. De säger en sak och menar en annan och lovar allt till alla.

Jag tänkte att jag skulle ge Bo Bernhardsson möjligheten att variera sig lite ytterligare i debatten och kanske ta tillfället i akt att svara på de tre frågor som jag hade i en tidigare debatt. Jag såg att Patrik Björck anmälde sig till debatten. Han kanske också har möjlighet att svara.

Jag upprepar mina tre frågor, om ni inte kommer ihåg dem:

Den första frågan är: Har Socialdemokraterna övergett sin tro på Keynes teorier? Den här interpellationsdebatten handlar ju också i grund och botten om budgetsaldot. Anser man att man ska stimulera i lågkonjunktur, eller har man övergett det synsättet?

Fråga två är: Var finner Socialdemokraterna och Bo Bernhardsson stöd för sin bild att svensk ekonomi skulle vara i ett uselt skick? Var finner man stöd för ett sådant synsätt?

När det gäller den sista frågan finns det verkligen möjlighet att breda ut sig ordentligt: Vilka nya besked har Bo Bernhardsson och Patrik Björck om hur S ska stärka budgetsaldot? Vad är det väljarna ännu inte har fått reda på i Socialdemokraternas politik? Eller har Socialdemokraterna för avsikt att överge överskottsmålet? Annars blir det väldigt svårt att få det att gå ihop.

Man lovar allt till alla samtidigt som man här försöker låtsas som att man bekymrar sig över budgetsaldot. Det går inte riktigt ihop. Det vore trevligt om man kunde försöka klargöra hur man egentligen avser att föra politiken.

Sedan ska jag bara kommentera de välfärdsutmaningar som Bo Bernhardsson pratar om. Ska vi klara de utmaningarna är svensk ekonomis funktionssätt grunden. Ska du få in högre skatteintäkter måste du ha en bättre funktion i svensk ekonomi.

Vi kan jämföra svensk ekonomi 2006, i brinnande högkonjunktur, med svensk ekonomi i dag, när vi har gått igenom en finanskris. Allting talar för att svensk ekonomi har bättre funktion i dag än vad den hade tidigare. Det är tack vare den förda politiken.

Bo Bernhardsson hävdar att vi borde ha använt pengarna på annat sätt. Vilka pengar? Vilka pengar skulle Bo Bernhardsson ha använt på annat sätt? Allt talar för att jobbskatteavdragen har inneburit högre sysselsättning och att skatteintäkterna ökat. Borde då inte motsatsen gälla, det vill säga att ökad skatt på arbete innebär minskad sysselsättning och att skatteintäkterna minskar? Då finns inte de pengar som Bo Bernhardsson säger att han vill använda på annat sätt.

Resonemanget går inte riktigt ihop. Jag avslutar där och hoppas att jag får svar på de tre frågorna jag ställde.

Anf. 50 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr talman! Om vi ska kunna föra den här debatten framåt är det naturligtvis viktigt att vi hanterar verkligheten som den ser ut. Vi kan återigen utgå från myndigheten Ekonomistyrningsverkets beskrivning av verkligheten. Man slår fast att målet om 1 procents överskott i genomsnitt över en konjunkturcykel inte nås under prognosperioden.

Det är rimligen en bra utgångspunkt om man, herr talman, är intresserad av en seriös debatt. Då handlar det inte om tyckande och tänkande, utan det handlar om ett ganska krasst konstaterande från en expertmyndighet.

Med den utgångspunkten kan man försöka följa upp frågorna från finansministern. Han frågade hur vi socialdemokrater ser på överskottsmålet. Bo Bernhardsson svarade på ett föredömligt sätt att vi tycker att det ska ligga fast. Men vi nöjer oss inte med att överskottsmålet ska ligga fast, utan vi för också en politik där vi kan följa överskottsmålet.

Herr talman! Det är då frågan till finansministern uppenbarar sig – den har han under hela dagen vägrat att svara på: Tänker finansministern följa överskottsmålet?

Det är naturligtvis intressant. Det handlar ju inte bara om att ha ett överskottsmål på papperet, i en pärm, på ett kontor i Finansdepartementet. Det handlar om att finansministern är ansvarig för att föra en politik så att vi slipper få en analys från en expertmyndighet där man konstaterar att överskottsmålet inte följs. Det är det som är frågan. Tänker finansministern följa överskottsmålet?

När vi förhoppningsvis har fått ett svar på den frågan blir följdfrågan: Och i så fall hur? Vilken ny politik tänker finansministern följa för att man ska kunna hålla överskottsmålet?

För då, herr talman, duger det inte att fullfölja den politik som i åtta år har fört oss från överskottsmålet. Då måste finansministern här redogöra för någon ny politik som gör att man kan följa överskottsmålet.

Det är här finansministerns logik brister. Det är hittills sex år med budgetunderskott. Det ska enligt svaret till Bo Bernhardsson bli ytterligare fyra förlorade år. Det är tio år med budgetunderskott, enligt finansministerns svar i dag. Med tanke på, herr talman, att finansministern tidigare har gjort sig känd för att vara överoptimistisk i sina prognoser och kalkyler är det risk att finansministern inte ens efter tio år har klarat av underskottet i finanserna.

Det räcker inte, herr talman, att ha ett överskottsmål. Man måste också ha en politik som gör att man uppnår det. Det är det som är skillnaden på den politik som finansministern står för och den politik som vi socialdemokrater står för.

Anf. 51 HANIF BALI (M):

Herr talman! Det är lite märkligt, tycker jag, när man hör Socialdemokraterna. Har ni någon alternativ plan? Har ni en stramare finanspolitik än vad Alliansen föreslår eller inte? När man tittar på er budget och det ni lovar verkar det snarare vara en ännu mer expansiv politik, eftersom ni har ett budgethål på miljardtals kronor som ni inte har finansierat.

Det är samma sak när ni står här och ondgör er över jobbskatteavdrag och orättvisorna kring det. Ni är ju för jobbskatteavdraget nu. Ni är för de skattesänkningar som ni hatar. Ni föreslår dem, och ni går till val på dem.

Logiken går inte ihop. Retoriken går inte ihop med politiken.

Har Patrik Björck en alternativ socialdemokratisk budget som vi inte har sett? Den vore i så fall väldigt intressant att se.

Faktum är att ni lovar mer i utgifter än vad Alliansen gör och har massor av ofinansierade löften till höger och vänster. Samtidigt går ni till val på våra avskyvärda skattesänkningar som ni har stått här i åtta år och talat ned. Det är otroligt hur intellektuellt ohederlig man kan vara.

Ge oss lite seriositet i debatten och klaga inte på vår förda politik när ni i grunden går till val på samma finansiella modell som vi har – förutom att ni har högre skatt på ungdomar och på den sektor som anställer dem som behöver en snabb fot in på arbetsmarknaden och att ni ger ännu mer pengar till bidrag. Är det er lösning för att komma till enprocentsmålet?

Socialdemokraterna verkar inte ta sin egen retorik på allvar. Hade ni gjort det hade vi sett ett helt annat förslag.

Dra tillbaka jobbskatteavdraget! Varför vågar ni inte göra det om ni hatar det så mycket? Retoriken går som sagt inte ihop med politiken hos Socialdemokraterna.

Prot. 2013/14:92

28 mars

*Svar på
interpellationer*

Anf. 52 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Det råder ingen tvekan om att Sverige har haft högre tillväxt, större sysselsättning och starkare offentliga finanser än andra europeiska länder. Sverige har nog inte vid något tillfälle sedan 60-talet befunnit sig i en sådan stark ekonomisk situation med en styrka i vår utrikeshandel, en styrka i våra offentliga finanser, en styrka i vår konkurrenskraft och den snabbaste ökningen av reallöner i Europa. Det är utgångspunkten för denna diskussion.

Alliansregeringen har varit tydlig med hur vi följer ramverket och hur vi avser att fortsätta uppfylla överskottsmålet. Till 2018 ska vi ha 1 procents sparande, för då når ekonomin balans med de nuvarande prognoserna. För att säkra detta ska alla reformer finansieras krona för krona. Vi har redovisat 9 miljarder i skattehöjningar för att finansiera ett brett utbildningspaket, långt större än det som Socialdemokraterna har i sin politik.

Socialdemokraterna har ett betydande budgethål. Vi kan diskutera om det är 25 miljarder eller 30 miljarder. Ni har tappat 15 miljarder i jobbskatteavdrag och brytpunkt. Det är en underfinansiering av sjukförsäkringen på över 5 miljarder. Ni åker runt och utställer löften om infrastrukturen och lovar pensionärerna sänkta skatter.

Detta hål finns det ingen finansiering för. Då är det klart att vi misstänker att planen är att överge överskottsmålet. Det är ju ingen slump att Magdalena Andersson öppnar för det genom att säga att hon vill göra en översyn. Nu får vi dessutom besked från Bo Bernhardsson att överskottsmålet ligger fast tills det ändras. Vi får alltså inget besked från Socialdemokraterna inför nästa mandatperiod.

Avser ni att upprätthålla överskottsmålet mandatperioden 2014–2018? Eller avser ni att inleda en översyn för att avskaffa målet? Det måste ni svara på. Eftersom ni har en underfinansierad budget blir misstanken att ni har för avsikt att överge överskottsmålet. Om ni tänker föra en ansvarslös ekonomisk politik får ni faktiskt deklarera det före valet. Då får ni berätta för väljarna att ni inte tänker hålla fast vid överskottsmålet.

Jag har vid flera tillfällen noterat att Bo Bernhardsson och Magdalena Andersson öppnar för en översyn av överskottsmålet, vilket jag misstänker syftar till att avskaffa det. Vi har deklarerat att vi tänker nå det under nästa mandatperiod. Socialdemokraterna öppnar för en översyn. Denna osäkerhet måste klaras ut.

Sverige är omgivet av länder med hög skuldsättning som inte kommer att kunna föra keynesiansk politik. Sverige är omgivet av länder som har dålig konkurrenskraft och svag tillväxt. Vi är själva ett konjunkturkänsligt land med stor banksektor. Är det Socialdemokraternas avsikt att avskaffa överskottsmålet bör ni deklarera det före valdagen.

Med ett budgethål på 25 miljarder måste ni antingen redovisa vilka skatter ni tänker höja eller berätta för väljarna er hemliga plan att liksom

1982 föra alla bakom ljuset och göra något helt annat om olyckan är framme och ni vinner. Är det avskaffandet av överskottsmålet som ska lösa ut Socialdemokraternas ekonomisk-politiska bekymmer ska vi ha svar på det före valet.

Anf. 53 BO BERNHARDSSON (S):

Herr talman! Jag tar det en gång till: Vi har inga planer på att avskaffa överskottsmålet.

Jag försökte föra en intellektuellt hederlig diskussion som jag hoppades få stöd för. Anders Borg vet att det pågår en diskussion om överskottsmålet. Det har inte funnits i evig tid, och det kommer förmodligen inte att finnas i evig tid heller. Om jag skulle säga att det alltid kommer att finnas riskerar jag att framstå som ganska dum.

Vi har inga planer på att överge överskottsmålet, men vi tillåter oss att föra diskussioner om hur ekonomin fungerar och vad som är nödvändigt att göra i framtiden.

Carl B Hamilton sade att socialdemokratin har fått valfrossa. Är det någon som fått valfrossa är det regeringen och regeringspartierna. Jag ska inte räkna upp allt där ni har ändrat ståndpunkt det senaste halvåret eller året, men det är i ganska mycket. Ni lanserade ett sjätte jobbskatteavdrag men övergav det för punktskatt höjningar. Ni ville försämra studiebidraget men ångrade er efter några veckor. Vad är det om inte valfrossa? Vem är det som har fått valfrossa? Om vi skulle gå ut och fråga svenska folket vem som verkar ha valfrossa skulle nog de flesta svara att det är regeringen och regeringspartierna.

Vi har ett gemensamt problem, men vi har helt olika lösningar på det. Konjunkturinstitutet pekar på att för att få balans framöver och för att klara välfärden behövs det skatthöjningar i storleksordningen 100 miljarder. Därför blir min motfråga, och det är ingen lätt uppgift att svara på den: Vad är alternativet för Moderaterna, regeringen och Anders Borg? Jag misstänker att det tyvärr är att låta välfärden förfalla.

Anf. 54 JÖRGEN ANDERSSON (M):

Herr talman! Vi har i dag lyssnat på hur Socialdemokraterna försöker svartmåla och ge en felaktig bild av verkligheten. De försöker föra i bevis att svensk ekonomi är i förfall, men Socialdemokraterna har i dag ertappats med byxorna nere. Det är en tom och oärlig retorik. Svensk ekonomis funktionssätt har förbättrats och är bättre än på många decennier.

Denna väg måste vi fortsätta. Vi måste fortsätta stärka svenskt funktionssätt på samma väg. Då fungerar det inte att återgå till den bidragspolitik som Socialdemokraterna förde tidigare.

Det kan inte heller vara riktigt att man bekymrar sig om budgetsaldot samtidigt som man går till val på att lova allt till alla och har stora hål i sin egen budget. Det kan inte vara riktigt att Socialdemokraterna för en sådan oärlig och oseriös diskussion och debatt i denna kammare.

Anf. 55 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr talman! Trägen vinner. Nu kom äntligen erkännandet från Anders Borg, det som vi har försökt få under den här förmiddagens debatt. Anders Borg säger här från riksdagens talarstol att han tänker nå över-

skottsmålet nästa mandatperiod. Det är fantastiskt att det finns lite hederlighet kvar i finansministern. Finansministern har alltså övergett överskottsmålet. Det är det vi vet, det är det Ekonomistyrningsverket konstaterar i sina rapporter, och det är det vi har försökt diskutera.

Anders Borg säger att han misstänker att Socialdemokraterna tänker överge överskottsmålet. Men vi är tydliga: Vi överger det inte, och vi har en ekonomisk politik som dessutom, till skillnad från finansministerns, lyckas uppfylla överskottsmålet.

Sammanfattningsvis, herr talman, är det detta som är problemet. Problemet är inte om regeringen och Anders Borg rent principiellt säger sig gilla idén om ett överskottsmål, utan problemet är att man i sin politik inte uppnår det.

Anf. 56 HANIF BALI (M):

Herr talman! Det blir allt tydligare att Socialdemokraterna börjar bli något slags förvrängd spegelversion av vad gamla Moderaterna var tidigare, nämligen att man utlovade stora skattesänkningar utan finansiering. Den här gången utlovar man stora utgiftshöjningar utan finansiering. Man klagar på Sverige, målar Sverige i svart, trots att det egentligen var ett ganska bra land med vissa förbättringar att göra. Man klagade på det svenska välfärdssystemet trots att man egentligen tyckte om det. Och Socialdemokraterna klagar på jobbskatteavdraget, trots att de går till val på det.

Det börjar bli som en förvrängd spegelversion. En lärdom som vi hade med oss från det var att det är ett mycket effektivt sätt att inte bli vald. Fortsätt på den banan, så får ni se att det inte kommer att gå så himla bra!

Anf. 57 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Låt mig vara tydlig med principerna för vår budgetpolitik. När vi har god tillväxt har vi stora överskott. 2007 och 2008 hade vi 170 miljarder i överskott, över 3 procent. Det var 3,6 procents överskott 2007. Det var därför att det var viktigt att föra en balanserad politik för att vi inte skulle få en överhettning med bekymmer i svensk ekonomi.

Åren 2009–2014 har vi haft underskott eller balans, för i en lågkonjunktur, den värsta sedan depressionen, benämnd den stora recessionen, är det viktigt att stimulera. År 2018 är vi tillbaka på 1 procents överskott. Det betyder att vi varje år – 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017 och 2018 – uppfyller ramverket för den ekonomiska politiken och överskottsmålet, för det är så överskottsmålet är utformat: över 1 procent när det är högkonjunktur och under 1 procent när det är lågkonjunktur.

Det är uppenbart att vi har ett bekymmer i svensk politik. Socialdemokraterna tänker mörka sig igenom valrörelsen. De har ett budgethål på 25 miljarder. Magdalena Andersson säger att svaret är att se över överskottsmålet.

Varför ska vi misstänka att det är det man tänker göra? Jo, för det första har man inte pengarna. Man berättar inte varifrån de 25 miljarderna ska komma. För det andra avser man att regera ihop med Vänsterpartiet, som faktiskt vill avskaffa överskottsmålet. För det tredje existerar det inte ett enda dokument – inte ett enda – där Socialdemokraterna de-

klarerar att man avser att stå fast vid överskottsmålet över nästa mandatperiod. Det man har är Bo Bernhardsson, som säger ”Det är kvar tills vi tar bort det”, och Magdalena Andersson, som aviserar en översyn.

Ge besked! Har ni för avsikt att stå fast vid överskottsmålet, eller är planen att täcka de 25 miljarderna genom att avskaffa det, som man så lätt misstänker?

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2013/14:369 om besparingar inom Försvarsmakten

Anf. 58 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! Peter Hultqvist har frågat finansministern vilka åtgärder ministern avser att vidta för att tydliggöra huruvida finansministerns tidigare besked om ytterligare besparing på försvaret med 101 miljoner kronor gäller eller ej.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Först ett klargörande: Peter Hultqvist skriver i inledningen av sin fråga att regeringen har ålagt Försvarsmakten ett besparingsbeting omfattande 500 miljoner kronor. Men regeringen har inte beslutat om någon besparing på Försvarsmakten om 500 miljoner kronor. Beslutet om att minska Försvarsmaktens lönekostnader med 500 miljoner kronor jämfört med myndighetens planering från och med 2019 innebär inte att myndighetens anslag minskas.

Som jag tidigare i veckan svarade Peter Hultqvist på fråga 2013/14:501 *Besparingar inom Försvarsmakten* aviserade regeringen nyligen åtgärder som syftar till att skapa ett extra omvandlingstryck och driva fram ytterligare effektiviseringar i den statliga verksamheten. Effektiviseringen uppnås genom en minskad ökning av anslagen. Minskningen berör samtliga PLO-anslag och fördelas proportionerligt på respektive anslag baserat på storlek. För 2014 beräknades den pris- och löneomräkning som tillförs utgiftsområde 6, Försvar och samhällets krisberedskap, uppgå till 382 miljoner kronor.

Det handlar således inte om en minskad ökning specifikt riktad mot Försvarsmakten. De av riksdagen beslutade förstärkningarna av anslaget 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap med 200 miljoner kronor 2014, 300 miljoner kronor 2015, 400 miljoner kronor 2016 och 500 miljoner kronor från och med 2017 ligger fast.

Anf. 59 PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Jag tackar för svaret.

Jag kan konstatera att verkligheten ser ut så att regeringen när det gäller försvarets ekonomi ger med ena handen och tar med den andra. Man kan trola hur man vill med formuleringarna och ordvändningarna och försöka beskriva det ena och det andra på olika sätt. Men realiteten är att vad man nu upplever i Försvarsmakten är att de 500 miljonerna är ett besparingsbeting och att man ute på förbanden tittar på hur man ska få

ihop dessa pengar. Då skär man på det ena och det andra. Ett exempel är försvarets överlevnadsskola i Karlsborg, där man tittar på hur man ska kunna gå ned från 16 tjänster till 6. Det är bara ett exempel av många.

Med den typ av beskrivning som ministern ger i sitt svar blir bilden att det inte spelar någon roll, att det inte påverkar verksamheten, att det i stort sett är något som sker i marginalen. Men efter alla mina förbandsbesök får jag signaler om att det betyder något.

Man använder ordet ”omvandlingstryck” och säger att man ska ta 100 miljoner mer. Omvandlingstryck låter som en fin omskrivning. I praktiken innebär det att man nu på något sätt ska ta hem 600 miljoner i organisationen.

Det ska ställas mot den andra delen. I takt med att omvärlden förändras och verkligheten kommer i kapp börjar man från Moderaternas sida säga att det nu är dags för ökade försvarsutgifter. Anders Borg går ut och säger att försvarsutgifterna ska ökas.

Det blir en dag-för-dag-politik där man ändrar sig i takt med vad vi kallar konjunkturen. Då blir det ifrågasättande: Var finns den politiska linjen? Var finns hållfastheten och seriositeten? Det känns liksom inte ansvarsfullt att agera på det här sättet.

Det är ungefär likadant som när det gäller synen på Ryssland, där vi från vårt partis sida länge har pekat på riskerna med det militära förmågelöftet, den ökade nationalismen och hårdförheten i den ryska regimen. Det ville man länge inte ta till sig från regeringens sida och från den moderata sidan. Till sist blev vi överens i Försvarsberedningens säkerhetspolitiska analys. Men sedan dess har man i olika uttalanden tonat ned den utvecklingen. Nu är språkbruket ett annat, efter det som har hänt i Ukraina.

På något sätt tycker jag att det är tydligt att det förändras hela tiden och att man liksom inte har någon tydlig och klar linje.

Jag har en fråga. Om man nu har sagt att man ska öka försvarsutgifterna – för bara ett par veckor sedan skulle man dra ned dem med ytterligare 100 miljoner – kommer man då i vårbudgeten att lägga på dessa 100 miljoner så att den delen inte blir genomförd? Det är lite uppseendeväckande att man med ett så kort intervall förändrar ett ställningstagande.

Vi kommer inte att ha denna 100-miljonersdel med i vår budget. Det omvandlingstryck som ministern talar om är i praktiken bara ett ytterligare besparingsbeting.

Hur blir det? Står ni fast vid de 100 miljonerna eller inte?

Anf. 60 JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Frågan om försvarets finansiering är viktig. När man diskuterar detta tror jag att det är betydelsefullt att man också har hela bilden och att man ser detta i ett historiskt perspektiv.

Vi har under rätt många år haft en utveckling där försvarsanslaget gradvis har minskat. År 1994 låg det på ungefär 2,4 procent av bnp, och 2011 låg det på ungefär 1,3 procent av bnp. Här finns det anledning, inte minst för flera här i kammaren, att fundera på vilket parti som har haft regeringsmakten under merparten av denna tid.

Jag tycker att det är naturligt att hotbilden ska få påverka försvarsanslaget. Nu har alliansregeringen presenterat två budgetar i rad där anslaget faktiskt höjs. Det är ett viktigt besked. Lika viktigt är det att dessa

pengar används till rätt saker. Försvarsministern har där varit tydlig med att det ska vara fokus på mer övning, mer utbildning och mer rekrytering. Lika viktigt är det naturligtvis att det sedan följs upp.

Nu diskuterar vi också Ukraina. Det är på många sätt en oroande händelseutveckling där som leder till en högre grad av osäkerhet. Det illustrerar också att det är svårt att förutse händelseförlopp. Ambition är en sak, handling är någonting annat.

Min slutsats av detta är att försvarsreformerna måste fortsätta. Så sent som 2006 hade fyra av åtta mekaniserade bataljoner i Sverige en beredskap på tre år. Vem såg det egentligen som troligt med rysk trupp i Ukraina för tre år sedan, eller för tre månader sedan?

Här är naturligtvis finansieringsdiskussionerna viktiga. Men vi ska inte heller låta träden skymma skogen. Budgetpropositionen för 2014 innebar en gradvis höjning av ramen – det är bara att läsa innantill – med ungefär 3 miljarder mellan 2013 och 2017. Det var före händelseutvecklingen i Ukraina och före de besked som har levererats kring fortsatta satsningar på försvaret. Det tycker jag är betydelsefullt.

Nu får vi höra att detta verkar vara för lite. Jag tycker att det i grund och botten är bra om vi kan enas kring att vi ska satsa på försvaret. Det skulle bli en upprepning att stå här i dag och påminna om att S, V och MP så sent som 2010 faktiskt ville spara på försvaret med 2 miljarder per år. Det behöver jag inte påminna om.

Men det vore klädsamt om Socialdemokraterna någon gång kunde ta bladet från munnen. Det är såklart lätt att alltid kritisera andra. Men vad vill ni själva?

Jag minns till exempel Peter Hultqvists ord om puts i marginalen, som var det uttryck som användes för att beskriva regeringens satsningar. Man blev lite förvånad när det sedan visade sig att Socialdemokraternas egen satsning uppgick till dramatiska noll kronor utöver regeringens nivå.

Om det är så att ni satsar så mycket mer kan man säga att dessa satsningar i så fall är mycket välkamouflerade. I er budget finns i alla fall inga spår av det.

Dessutom har Socialdemokraterna faktiskt en budget som inte går ihop. I den budget som ni lade fram i höstas fanns det satsningar på 27 miljarder med en finansiering på 16 miljarder. Det blir ett hål på 11 miljarder kronor.

Jag skulle därför vilja be Peter Hultqvist som har väckt denna diskussion, vilket är bra, att också vara tydlig med vad Socialdemokraterna vill. Hur mycket mer pengar vill ni anslå? Vilka konsekvenser får ert presenterade budgethål på 11 miljarder för försvaret?

Anf. 61 PETER JEPPSSON (S):

Herr talman! Jag ska ärligt säga att jag egentligen inte hade tänkt delta i debatten om denna interpellation. Min interpellation ska debatteras efter debatten om denna interpellation. Men Johan Forssell bjöd faktiskt upp till det hela. Nu när han sade att man ska ta bladet från munnen tänkte jag att det är ett ypperligt tillfälle att göra det.

Johan Forssell tar upp det historiska perspektivet, och han talar om tidigare beslut. Men var fanns era reservationer under dessa år? Jag vet att ni valde att i vissa delar lämna dåvarande försvarsutredningar. Men det

var en bred parlamentarisk enighet kring de slutsatser som drogs i betänkandena från försvarsberedningarna under de socialdemokratiska regeringarnas tid.

När Johan Forssell kommer med dessa påståenden tycker jag att han är svaret skyldig.

Försvarsanslagen har aldrig någonsin varit så låga som de är nu – åtminstone vad jag har sett. De ligger under 1,1 procent av bnp eller bni. Det kan kräva sin förklaring med tanke på det som Johan Forssell påstår.

Jag vill göra ett tillrättaläggande – detta vet Johan Forssell – när det gäller våra så kallade besparingar på 2 miljarder som han tar upp. Jag ska informera dig igen, Johan Forssell.

Med tre rösters övervikt övergav regeringen och partierna som anslöt sig till det värnplikten. Vi sade att vi ville ha den kvar. Budgeten byggde på att vi skulle ha plikten kvar. Vi sade nämligen tidigt i detta skede att detta kommer att kosta så mycket pengar – det har vi tyvärr fått rätt i – att vi kan använda dessa pengar till annat.

Vi var också tydliga med att säga att Kosovoinsatsen skulle övergå från en militär insats till en civil insats. Där har vi pengarna, Johan Forssell.

Jag tycker därför inte att det är så konstigt att vi kunde ligga på en rimligare nivå. Nu ser vi facit: skenande kostnader för ett yrkesförsvar med anställda soldater och sjömän.

Detta sade vi före 2010. Jag sade också i många debatter med partikamrater till Johan Forssell hemma i mitt hemlän Blekinge att jag är ledsn. Jag kommer förmodligen en gång i framtiden, när det gäller det beslut som fattades om att skrota värnplikten och kostnaderna i detta sammanhang, att säga: Vad var det jag sade?

Facit har vi faktiskt. Det finns väl ingen här i kammaren som kan säga att denna omställning inte har kostat oerhört mycket pengar som skulle ha kunnat gå till mycket annan verksamhet?

Jag tycker att vi ska vara ärliga i vår debattretorik och inte glömma historien från alla vinklar. Därför valde jag att gå upp i debatten och bemöta detta. Jag tycker nämligen att det som har framförts är direkt felaktigt.

Vi har inte heller något hål på 11 miljarder. Jag skulle därför vilja be Johan Forssell att förklara varifrån han får de 11 miljarderna. Var finns de 11 miljarderna i ditt kalkylblad? Jag har inte hittat dem i våra.

Anf. 62 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! Den här debatten handlar både om pengar och om historia. Då vill jag gå tillbaka till 2009 då denna kammare beslutade om en ny inriktning för Sveriges försvarspolitik och för det militära försvaret. Denna nya inriktning var väl förankrad i den parlamentariskt sammansatta försvarsberedning som arbetade under 2007 och 2008 och som jag själv hade förmånen att få leda under dess senare del.

I bred politisk enighet konstaterade Försvarsberedningen att den allmänna värnplikten inte längre var ändamålsenlig för att bemanna Försvarsmaktens insatsorganisation med personal. Med färre än 10 000 personer som fullgjorde sin värnplikt per år var den varken allmän eller pliktig.

Prot. 2013/14:92
28 mars

*Svar på
interpellationer*

Den nya inriktningen innebär en omfattande ambitionsökning när det gäller kvalitet och tillgänglighet för våra förband. Det är detta reformarbete som Försvarsmakten är mitt uppe i, och syftet är att stärka vårt försvar.

Reformen innebär bland annat att samtliga förband ska ha krigsplacerad personal och materiel. Vi har också stärkt försvarsförmågan genom att vi har givit uppdraget till Försvarsmakten att återuppta försvarsplaneringen. Vi har återinfört och börjat genomföra krigsförbandsövningar, vilket hade upphört under 00-talets första hälft. Försvarsmaktens övningsverksamhet har ökat både i omfattning och i kvalitet.

Här fortsätter vi; i år har vi givit Försvarsmakten i uppdrag att genomföra både mobiliseringsplanering och mobiliseringsövning. Vi har också givit dem i uppdrag att genomföra en större övning med armé, marin och flygförband.

Samtidigt som allt det här sker som en följd av 2009 års försvarsbeslut har ju syftet varit att effektivisera inte minst försvarets logistik när det gäller stödfunktioner och materielförsörjning, just för att vi ska kunna få pengar till det som skapar försvarsförmåga. Det har hittills medfört att över 2 miljarder har kunnat tillföras förbandsverksamheten. Dessutom har regeringen fört över medel från anslaget 1:2 för internationella insatser till förbandsverksamheten.

För att säkerställa ett fortsatt genomförande av försvarsreformen har regeringen också tillfört nya pengar till såväl materiel som förbandsverksamheten. Vi är även beredda att tillföra ytterligare medel, inte minst med tanke på det som nu händer i vår omvärld.

Jag kommer att återkomma till ekonomin, men framför allt skulle jag vilja återkomma till det jag har hört här i dag.

För det första står Peter Hultqvist och säger att han förutsåg och visste i förväg vad som skulle hända i Ukraina. Det tycker jag nog måste tåla en syning. Vi har alla sett en ökad rysk förmåga, men jag tror ändå att det för de flesta kom som en oväntad vändning att man så tydligt var beredd att använda hot om militärt våld för att förändra Europas gränser.

För det andra måste jag fråga Socialdemokraterna om de på allvar är beredda att, som Peter Jeppsson säger, återinföra den allmänna värnplikten. Jag tänker på vad det skulle innebära för Försvarsmakten när det gäller kvalitet, kompetens och inte minst kostnader att hatta från det ena till det andra.

Det här är en intressant debatt, och jag måste alltså fråga hur det ser ut med förmågan att spå in i framtiden när det gäller ryskt agerande samt om det är Socialdemokraternas nya försvarspolitik att vi ska återinföra den allmänna värnplikten.

Anf. 63 PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Jag kan inte förstå varför ministern står och säger saker som inte är sanna. Jag har aldrig sagt att jag förutspådde det som händer i Ukraina; det jag har sagt är att vi tydligt har visat att den ryska militära förmågan ökar. Vi har tydligt visat nationalismen och det auktoritära styret.

Vi anser att vi många gånger har haft svårt att få gehör för det, och vi anser att vi har fått ta en rätt rejäl fajt för att få bland annat Moderaterna att begripa detta. Vi tycker att regeringen fram till Ukrainakrisen i väldigt

stor utsträckning har försökt tona ned detta, medan vi har tyckt att det har varit rätt uppenbart. Däremot har jag aldrig sagt att jag förutspådde det som händer i Ukraina, så det påståendet var inte sant från ministerns sida.

När det gäller vår ekonomi och budget kan jag bara konstatera att vi inte har lagt fram några budgetar med hål i över huvud taget, och vi kommer inte heller i framtiden att lägga fram några budgetar med hål i. Det ni sysslar med är att ni räknar in hur det eventuellt skulle se ut i en framtida budget som inte har lagts fram än. Det är inte hederligt att bedriva debatten med den typen av metoder.

Sedan är det för de flesta uppenbart att personalförsörjningssystemet är svajigt. Vi har avhopp på 15 procent bland de kontinuerligt anställda, vi har svårt att rekrytera på deltidssidan och vi har det krångligt med ekonomin – det är inte finansierat fullt ut. Det här är en sak vi naturligtvis också måste titta på i Försvarsberedningen.

Jag tror att det är klokt att föreslå en del förändringar i personalförsörjningssystemet, och jag är till och med nästan övertygad om att det kommer att bli så. Däremot kommer kanske inte förslaget att bli att vi återinför den allmänna värnplikten, men man kan ta till sig en del av värnpliktssystemets fördelar – bland annat att det i strukturen var betydligt stabilare än det vi har i dag.

Vi har stora ekonomiska problem också i materielsystemen. Det är mycket kärt, och det tror jag att ministern är väl insatt i. Oavsett de pengar som nu har anslagits är det alltså inget att yvas över eller skryta med, för de löser inte problemen. Jag har inte sagt att vår budget löser problemen heller, men jag säger att vi kan göra en politisk uppgörelse som bringar stabilitet i det här på ett bättre sätt långsiktigt. Det är mycket seriöst från vår sida; vi vill verkligen det, och det gäller både ekonomin i personalförsörjningen och materielsystemet.

Då kan vi komma bort från den här typen av kortsiktig politik där man satsar hundra miljoner hit eller dit och sedan ska göra ett stort politiskt nummer av det, trots att det i konfrontationen med verkligheten inte är mycket att skryta med. En politisk uppgörelse är väl ändå också någonting som måste ligga till grund för utvecklingen under ett antal år. Ett försvarsbeslut 2015 och en linje fram till 2020 är inte ett tokigt perspektiv.

Vi har ingen ambition att överpolitiserera frågorna, men det är naturligtvis så – och det tror jag säkert att ni förstår – att det blir lite konstigt för oss som opposition. Här blåser man upp hur mycket man satsar, trots att Försvarsmakten jobbar väldigt hårt för att få de pengar som finns att räckta till. De tycker att besparingsbetinget på 500 miljoner är rätt jobbigt, och det kommer ett besked om 100 miljoner till. Sedan ska man plötsligt öka försvarsanslagen, lite diffust och utan att det är konkret. Det är i någon sorts populistisk politisk mening.

Det enda som egentligen är intressant är vad vi lyckas prestera i form av en politisk uppgörelse. Jag hoppas verkligen att vi ska nå dit så småningom, så att vi kan bringa stabilitet i det här. Det är nog rätt få som är imponerade av vad som pågår i dag, och det är lika bra att inse den realiteten och försöka göra någonting åt det.

Slutligen: Hur blir det med de 100 miljonerna? Kommer ni att korrigera det?

Prot. 2013/14:92
28 mars

*Svar på
interpellationer*

Anf. 64 JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Peter Jeppsson var väldigt tydlig i sitt anförande. Han sade att S, V och MP förra gången gick till val på en ”rimligare nivå”, och det var väl bra att vi fick klarlagt vad det var. Det var alltså minus 2 miljarder, och det var Socialdemokraternas budgetalternativ *efter* beslutet om förändringen. Jag ställer mig fortfarande frågande till hur det på något sätt hade gjort saken bättre att i dag ligga på minus 2 miljarder.

Sedan var det frågan om budgethålet, ja. Det är egentligen inte så svår matematik; jag ska ta det på ett sätt som jag hoppas att alla hänger med i. Ni lade i er budget i höstas fram reformer på 27 miljarder, och ni hade idén om att säga nej till jobbskatteavdragets femte steg. Sedan har ni gett besked om att ni nu plötsligt accepterar jobbskatteavdraget. Då försvinner en finansiering på 11 miljarder.

Då kan man ha den inställning ni verkar ha här i kammaren, alltså att det inte gäller eftersom det är en gammal budget. Frågan är då: Varför fortsätter Socialdemokraterna att hänvisa till den budgeten när det gäller de satsningar som finns i den? Då går det tydligen väldigt bra att hänvisa till den. När det kommer till finansieringar är dock allting överspelat; budgeten gäller inte längre, det går inte att ta hänsyn till den etcetera.

Det är en lite märklig inställning, måste jag säga. Det är en märklig inställning till politiken i stort men kanske framför allt till hur vi finansierar reformer. Ska ord vara mer än just ord – om de också ska ha en innebörd på riktigt – tycker jag att man måste ha lite större allvar än så i hur man väljer att finansiera reformer.

Min fråga kvarstår: Vad får egentligen hålet på 11 miljarder i er budget för följd för försvaret?

Anf. 65 PETER JEPPSSON (S):

Herr talman! Jag måste tyvärr säga till Johan Forssell: Du personifierar egentligen det gigantiska underskott alliansregeringen och ert parti har totalt. Ni ligger alltså på 87 miljarder i underskott i de totala finanserna. Det är underfinansierade skattesänkningar. Ska man tala om underskott kanske 87 miljarder är en siffra att ta till sig.

När det gäller de 11 miljarder som du talar om vill jag säga att det inte finns något hål i vårt budgetförslag på 11 miljarder. Det verkar vara en luftsiffra som dyker upp. Jag vet inte varför, men varje åhörare får väl göra sin egen bedömning av det hela.

Sedan vill jag säga till försvarsministern att jag blev lite förvånad över hennes påstående. Jag gav en beskrivning av besluten och vad vi varnade för då vad gällde kostnadsökningarna, och vi har inte sagt att vi vill återinföra allmän värnplikt. Däremot redogjorde Peter Hultqvist på ett bra sätt för andra tankar och idéer som vi har kring systemet, som vi kommer att jobba vidare med och som vi tror kan vara gynnsamma för helheten för Försvarsmakten.

Det finns mycket som vi skulle kunna diskutera här, men om vi ska prata siffror tycker jag att vi måste hålla oss till de siffror som faktiskt finns. Jag sade i mitt tidigare inlägg att vi hade en rimligare nivå i vårt budgetförslag, för vi räknade med fortsatt värnplikt och att insatsen i Kosovo skulle bli civil. Sedan kom det nya beslut. Som Johan Forssell, försvarsministern och alla vet har vi nu lagt fram ett rimligare budgetför-

slag med tanke på att förutsättningarna har förändrats, så jag tycker att vi lyssnar och tar till oss. Men då var det dessa frågor som gällde.

Prot. 2013/14:92
28 mars

Anf. 66 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! Om vi ska koncentrera oss på ekonomi och siffror är det ett faktum att regeringen två år i rad har ökat anslagen till försvaret, och vi är beredda att öka anslagen ytterligare för att öka takten i den pågående försvarsreformen och för att kunna stärka vårt försvar.

Som minister måste jag ta ansvar för helheten. Bakgrunden till de uppdrag som vi har givit till Försvarsmakten är att de i budgetunderlaget till regeringen redovisade att de befarade ökade kostnader med över 1,3 miljarder kronor från år 2019, alltså över 1,3 miljarder kronor mer än det som tidigare var beräknat. Det är min uppgift att se till att mina myndigheter kan hålla sin plan. Då får man antingen tillföra mer pengar eller säga att de får planera om, eller så får man göra en kombination av detta.

Vi har genomfört ett intensivt arbete tillsammans med myndigheten Försvarsmakten för att komma till rätta med de befarade kostnadsökningarna. De kostnader som beskrevs var bland annat för personal och löner. Det vi också kunde se i underlagen var att andelen heltidsanställd personal planerades att öka i förhållande till andelen tidvis tjänstgörande personal. Det låg inte i linje med det som riksdagen hade beslutat 2009.

I ett regeringsbeslut i mars förra året gav regeringen därför i uppgift till Försvarsmakten att vidta åtgärder så att myndighetens totala årliga lönekostnader från och med 2019 blir 500 miljoner kronor lägre än Försvarsmaktens planerade eller befarade lönekostnader. Därtill skulle man planera för att andelen tidvis tjänstgörande personal bättre speglar det som riksdagen har beslutat om.

Detta kallar Peter Hultqvist en besparing, och det är felaktigt. Jag har förklarat det flera gånger, inte minst i försvarsutskottet, men jag förklarar det igen. Uppdraget handlar inte om att spara på försvaret eller att sänka anslagen, utan det handlar om att säkerställa att den av riksdagen beslutade insatsorganisationen kan genomföras inom angivna ekonomiska ramar. Vi minskar inte Försvarsmaktens anslag; vi ökar anslagen. Jag förstår inte hur Peter Hultqvist kan få ökade anslag till att bli en besparing. Jag vet att någon till och med har kallat det för en bantning, men jag vet inte hur man kan banta bort en befärad övervikt som ska inträffa någon gång i framtiden.

Vad har hänt då? Sedan reformen påbörjades har Försvarsmakten anställt ungefär 5 400 heltidsanställda gruppbefäl, soldater och sjömän. Man har alltså ökat sin personal med 5 400 heltidstjänster.

Mitt fokus är att stärka Sveriges försvarsförmåga. Samtidigt är jag mån om att skattebetalarnas pengar används så effektivt som möjligt. Vi satsar nya pengar på försvaret för att säkerställa den reform som riksdagen har beslutat om och snabba upp den i syfte att stärka vårt försvar.

Jag vet inte om Peter Hultqvist och Peter Jeppsson är för eller emot detta, för nu står man och talar om andra saker. Det viktiga är att vi har höjt anslagen, och vi är beredda att höja dem ytterligare. Det vore intressant att höra om Socialdemokraterna ska fullfölja det man säger – man är orolig – hur det ska gå till och vilka man ska komma överens med.

Svar på
interpellationer

Apropå att komma överens har jag bjudit in samtliga riksdagens partier till Försvarsberedningen just för att få en så bred överenskommelse som möjligt.

Anf. 67 PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Jag tror inte att Försvarets överlevnadsskola i Karlsborg lider av övervikt. Den har redan nu en rätt slimmad verksamhet, och jag tror inte att den mår särskilt bra av att antalet anställda går ned från 16 till 6 anställda. Det finns många liknande exempel runt om i Försvarsmakten på olika verksamheter som man nu går igenom. För att få ned lönekostnaderna tar man bort personal på olika ställen och på olika områden. Det här är en mer komplicerad materia än vad ministern vill beskriva här i kammaren.

För att få loss pengar blir det nedskärningar på annat i Försvarsmakten. När ni lade besparingsbetinget visste ni dessutom inte hur utfallet skulle bli. Det är när man nu jobbar igenom det i den praktiska verksamheten ute på förbanden som allt kommer upp till ytan. Besparingsbetinget som ni lade hade en mer teoretisk inriktning, men när verkligheten kommer i kapp är det andra saker som kommer fram.

Försvarsministern säger att man satsar på övningsverksamheten. I vår alternativbudget lade vi 100 miljoner mer på övningsverksamheten än vad regeringen gjorde. Eftersom MSB förde tillbaka 90 miljoner till Finansdepartementet det senaste året, tyckte vi att pengarna gjorde bättre nytta i den nödvändiga övningsverksamheten. Och här finns ytterligare behov som är rätt stora, så problemet på övningssidan är långt ifrån löst.

Det är genom en bredare politisk överenskommelse som vi kan tydliggöra vilka vapensystem som ska prioriteras och hur personalförsörjningens ekonomiska problem ska lösas. Jag hoppas att det är den typen av substans som man i så fall är beredd att diskutera. Det är också då vi kan sätta etiketterna och prislapparna och kan redovisa ett slutresultat. Det är alltså en stor förhandling som återstår, och där hoppas jag att ni är beredda att möta upp.

Anf. 68 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! Jag kan konstatera att i dag har försvaret bättre förmåga och högre beredskap än 2009, när reformen påbörjades, eller för den delen 2006, när Socialdemokraterna hade makten och hade styrt även över försvaret under många år.

I ljuset av den ekonomiska krisen i Europa är det flera länder i vår närhet, till exempel Danmark och Finland, som har tvingats till stora nedskärningar i sina respektive försvar. Men tack vare en ansvarsfull ekonomisk politik har regeringen två år i rad kunnat öka Försvarsmaktens anslag, och vi har öppnat för ytterligare ökade försvarsanslag för att säkerställa utvecklingen av försvaret.

Socialdemokraterna får en ökning till att bli en minskning. Jag får inte ihop det. När vi räknar på Socialdemokraternas budgetförslag kan vi se att det totalt sett är underfinansierat.

Det är intressant att höra Peter Hultqvists oro över minskningen i pris- och löneomräkningen för Försvarsmakten, för det var inte så länge sedan som den ekonomisk-politiska talespersonen för Socialdemokraterna, Magdalena Andersson, gick ut och talade vitt och brett om att ned-

skärningar och effektiviseringar på myndigheterna på kring 10 miljarder vore nyttigt och bra. Här är det alltså lite olika besked som vi får. Försvarsmakten är Sveriges största myndighet, och om ett sådant förslag blev verklighet skulle det innebära nedskärningar på ett par miljarder.

Det gäller att hålla ordning på hur vi stärker försvarsförmågan och hur mycket vi är beredda att betala för en starkt försvarsförmåga. Vi har nu ett förändrat omvärldsläge. Europas säkerhet har påverkats av händelserna i Ukraina. Det påverkar vår säkerhet, och det måste naturligtvis få påverka vår försvars- och säkerhetspolitik i framtiden.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2013/14:92
28 mars

*Svar på
interpellationer*

11 § Svar på interpellation 2013/14:376 om havererad reservdels- hantering för JAS 39 Gripen

Anf. 69 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! Peter Jeppsson har frågat mig vad jag avser att göra för att säkerställa att ett minimalt antal JAS 39 Gripen kommer att stå på marken och att kompetensen upprätthålls för besättningarna så att flygverksamheten inte drabbas.

Av frågan framgår att Peter Jeppsson först och främst syftar på nuvarande problematik rörande reservdelsförsörjning i Försvarmakten.

Överlag är det regeringens bedömning att utvecklingen av Försvarmaktens flygförband i allt väsentligt motsvarar riksdagens beslut (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2008/2009:292) och regeringens inriktningsbeslut för perioden 2010–2014.

I budgetpropositionen för 2014 redogjorde regeringen att inriktningen av flygstridskrafterna i stort har följts och att läget bedöms som godtagbart. Vidare framgick att stridsflygsdivisionerna inte uppnått planerad flygtidsproduktion och att det huvudsakligen beror på brister i reservdelsförsörjningen.

Försvarmakten och Försvarets materielverk har inrättat en myndighetsgemensam arbetsgrupp för att identifiera och åtgärda problem kopplade till det långsiktiga behovet av reservmateriel för försvarets samtliga system, där Gripensystemet är en viktig komponent av flera.

Försvarsdepartementet följer myndigheternas arbete med att åtgärda de problem som på ett negativt sätt kan påverka flygtidsproduktionen i Försvarmakten.

Anf. 70 PETER JEPPSSON (S):

Herr talman! Jag har ställt min fråga till försvarsministern med anledning av det allvarliga läge Försvarmakten befinner sig i avseende tillförsel och tillgång till reservdelar för JAS 39 Gripen. Redan i maj 2012 rapporterades det att flera JAS-plan tvingades stå på marken för att Försvarmaktens datasystem PRIO var så komplicerat att reservdelar inte kom fram.

Nu i mars har återigen rapporter nått oss att stridsflygplan tvingas stå på marken uppemot flera veckor på grund av att det saknas reservdelar. Risker är uppenbar att bristen kommer att drabba all flygverksamhet

med JAS 39 Gripen i Försvarsmakten. Det kommer att innebära en allvarlig nedgång av Flygvapnets operativa effekt.

Glädjande nog har Försvarsmakten och Försvarets materielverk nu inrättat en gemensam arbetsgrupp som ska hitta och åtgärda problem kopplade till det långsiktiga behovet av reservmateriel för Försvarets samtliga system. Det välkomnas verkligen.

Herr talman! Med anledning av det allvarliga läget med reservdelar vill jag även i sammanhanget åter ta upp frågan om flygverkstaden på F 17. Det har en stark koppling till hela försörjnings- och underhållskedjan.

Det har under lång tid varit en reducerad reservdelstillförsel. På grund av verkstädernas existens i allmänhet och F 17:s flygverkstad i synnerhet har man kunnat lappa ihop skrov så att de har kunnat användas i fullgott skick.

Den möjligheten har nu tyvärr i princip försvunnit. Skroven står, och hela organisationen svajar ofantligt mycket. Det känns helt felaktigt att i detta läge centralisera och låta materielen ligga i lastbilar och andra transportfordon när behovet mycket tydligt ligger hos flottiljerna och verkstäderna där.

Historiskt sett har man klarat sitt eget flöde i och med närheten till verkstaden. Man kan då bedriva operativ förmåga samtidigt som nya friska stridsflygplan monteras ihop. Som läget är nu kommer planen snart att skickas kors och tvärs för att man ska kunna bedriva övningar och incidentuppgifter. Skroven tar slut, och flygsäkerheten riskerar att drastiskt äventyras.

Som information kan jag även meddela försvarsministern att man just nu tvångskommenderar tre personer från Kallinge till Såtenäs på grund av att man helt enkelt inte hinner med att göra det man åtagit sig där uppe. Hade verksamheten fortsatt som tidigare i Kallinge hade det inte varit nödvändigt.

Herr talman! En annan parameter som inte bör glömmas bort är händelserna i Ukraina och det faktum att Försvarsberedningen har fått förlängd tid för sitt slutbetänkande. Det bakre underhållet är en självklarhet om stridsflygkrafterna ska kunna fungera i den ordinarie övningsverksamheten och specifikt i sina incidentuppgifter.

Vore det inte rimligt att Sverige har ett bakre underhåll på den flottilj som strategiskt ligger närmast händelsernas centrum, nämligen F 17 i Ronneby? I sammanhanget vill jag också nämna att enligt uppgifter har 100 000 ryska soldater mobiliserats längs gränserna till södra och östra Ukraina.

Sist men inte minst: Vore det inte både logiskt och rimligt att den gemensamma grupp som Försvarsmakten och FMV har tillsatt även tittar på flygverkstäderna som helhet när det gäller reservmaterieflödet och underhållet av våra Gripenplan?

Det finns en möjlighet att stoppa upp och analysera. Men väntar vi för länge är det för sent. Kedjan är trots allt inte starkare än den svagaste länken.

Anf. 71 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! Jag har varit väldigt tydlig med att syftet med det arbete som Försvarsmakten nu genomför är att stärka försvarsförmågan. I det

ingår att vi behöver ha avancerade flygsystem, fartygssystem och under-vattenssystem.

När vi har gjort och gör stora investeringar i avancerade system som Gripensystemet är det inte acceptabelt att det är den här typen av brister. Det gäller till exempel brister i reservdelsförsörjningen och utbytesenheter eller brist på tekniker som gör att flygplanet helt enkelt inte kan användas. Vi har gjort stora investeringar i materielsystem, men det finns en risk för att vi inte får ut det vi vill ha.

Som jag sade i mitt första svar anser regeringen att inriktningen av flygstridskrafterna i stort har följts och att läget bedöms som godtagbart. Men det innebär inte att verksamheten vare sig har varit eller är problemfri.

För flygstridskrafternas del har de senaste åren innehållit flera utmaningar. Det har varit ett ansträngt personalläge. Det har till vissa delar saknats personal inom särskilda personalkategorier såsom till exempel flygtekniker, och vi har sett problemen med reservdelsförsörjningen.

Försvarsmakten har haft svårigheter att i tid och i tillräcklig mängd få fram utbytesenheter och reservdelar till vissa system och plattformar. JAS 39 Gripen har varit särskilt drabbad, och det har medfört en lägre flygtidsproduktion än planerat. Det har inte minst påverkat utbildningen. Det har inte påverkat på vilket sätt anbefalld beredskap har upprätthållits. Men det är bekymmersamt nog ändå.

Vi följer frågan väldigt noga. Vi har redovisat läget till riksdagen senast i budgetpropositionen. Problemen är kända, men de tar uppenbarligen lång tid att åtgärda.

När det gäller bristen på flygtekniker har Försvarsmakten fördubblat grundutbildningen av flygtekniker genom en skräddarsydd utbildning. Vi vet också att problematiken kring reservdelar är kopplat till införandet av PRIO-systemet, ett integrerat resurs- och ekonomiledningssystem.

Här har Försvarsmakten och Försvarets materielverk bestämt sig för att tillsammans försöka komma åt problematiken inte minst med hjälp av arbetsgruppen. Tanken är att så fort man har identifierat ett problem ska man också vidta åtgärder så att vi kan se resultat redan 2014.

Det är myndigheterna som tillsammans måste komma till rätta med problemen. Det kan inte vara så med Gripensystemet. Har vi ett avancerat system som vi vill ha ska det också kunna fungera. Vi följer detta noga. Samtidigt ska man komma ihåg att Försvarsmakten trots dessa brister ändå har kunnat delta i ett antal större internationella övningar.

Under förra året deltog man bland annat i Red Flag i USA. Det är en av de mest avancerade flygövningar som finns i världen. Man deltog också i en övning i Nederländerna förutom den övningsverksamhet som man gör inte minst inom ramen för Cross Border Training.

Det är inte acceptabelt att vi har den här typen av brister i reservdels- och utbytesenhetsförsörjning. Det måste finnas tekniker, och det måste finnas en fungerande länk av underhåll och reservdelar för att vi ska kunna använda resurserna i stridsflygsystemet så effektivt som möjligt.

Anf. 72 PETER JEPPSSON (S):

Herr talman! Jag uppskattar det arbete som har satts i gång. Det är viktigt att hitta en gemensam form för att kunna lösa problemen.

Prot. 2013/14:92
28 mars

Svar på
interpellationer

Jag delar såklart också uppfattningen att de stora investeringar i Gripen-systemet som har gjorts kräver att allt detta fungerar. Jag delar helt denna uppfattning, och jag tycker att det är bra att försvarsministern är tydlig med att framföra detta i kammaren – inte för att jag trodde något annat, men det är ändå bra att få det förtydligat.

Jag måste ändå analysera vad försämrade tillgång till flygverkstäderna betyder. Jag tycker att det är en väsentlig del i detta, försvarsministern. Försvarsministern sade att det är viktigt att myndigheterna tillsammans tar tag i problemen. Jag tycker också att det är viktigt; det är ju lite grann det som har saknats från början vad gäller flygverkstäderna.

Detta är ett av de frågetecken som jag skulle vilja att vi berörde lite grann. Jag är medveten om att vi har gjort det tidigare. Men jag ser ändå detta som en hel kedja, och som jag sade i mitt inledande inlägg är en kedja inte starkare än den svagaste länken. Och jag ser en stark bristning i denna länk om det blir som planerat.

Jag återkommer till den frågeställning som jag har haft tidigare, herr talman: Varför har ingen utredning tittat på om det över huvud taget går att lägga ned en av flygverkstäderna? Och om man av olika anledningar har missat detta tidigare – är det då inte lämpligt att den gemensamma försvarsmakts- och FMV-arbetsgrupp som nu har tillsatts tittar på just denna helhet? Det handlar om reservdelar, underhåll med mera.

Vi har oerhört duktig och kompetent personal – både piloter och framför allt underhållspersonal med flera – som gör sitt yttersta för att detta ska fungera dagligen. Det ska vi verkligen uppskatta och ge dem en eloge för. Men de är också beroende av att det finns en helhet som fungerar. Jag tror tyvärr att risken är att detta kan få konsekvenser som vi kommer att se resultatet av under senhösten. Då får vi ställa oss frågan: Vad var det som hände? Och varför kunde vi inte ha gjort annorlunda?

Jag kan nämna något om information som jag har fått i dag: Under hela 2015 kommer flygverkstaden i Ronneby bara att ha en enda flygplanselektriker. Det tycker jag är allvarligt. Jag undrar hur man ska kunna lösa sina åtaganden, framför allt med tanke på att F 17 är en skarp flottilj, så att säga, som har många incidentuppdrag. Händelserna som sker runt omkring oss är inte heller att förglömma. Jag tycker att de har gett ett annat perspektiv på frågan vad gäller flygverkstäderna och underhållet. Det handlar även om grundfrågan som vi debatterar här i dag om reservdelshantering och materielen.

Jag är inte så orolig för att arbetsgruppen inte ska kunna titta på och hitta konstruktiva lösningar tillsammans i reservdelsfrågan. Man kan nog lösa detta så att det blir acceptabelt. Jag känner mig lite tryggare i och med det svar jag har fått i dag om arbetsgruppen.

Men den stora faran, som jag ser det, är att oavsett vad man kommer fram till där vad gäller flödet av materiel är risken stor för att det inte finns någon organisation som mäktar med allt underhåll och klarar av att ta emot alla reservdelar. Man har förändrat så pass mycket i den grundläggande underhållsverksamheten genom att man exempelvis kommer att lägga ned flygverkstaden i Ronneby.

Jag känner att det finns en möjlighet, försvarsministern, att stoppa upp ett litet tag och se om detta är någonting som den gemensamma arbetsgruppen kanske också ska titta på. Jag tycker i alla fall inte att det borde bli någon prestige i det hela.

Herr talman! Som framkom i den förra debatten, inte minst, fick vi ett lite historiskt perspektiv på vad det nu är som egentligen pågår och hur stora och omfattande de förändringar som nu genomförs är.

Som en bakgrund till detta måste jag ändå säga att som en förutsättning för att genomföra reformen beslutades här i kammaren i maj 2012 att även försvarslogistiken skulle reformeras. Det handlar om effektiviseringar för att kunna frigöra resurser från stödverksamheten inom försvaret och föra över dem till förbandsverksamheten och insatsorganisationens uppbyggnad.

Avsikten är att försvarslogistikens kostnader ska minskas med ca 760 miljoner kronor till 2015 för att man ska kunna använda dessa pengar i förbandsverksamheten, till anställning och utbildning av personal och till övningar.

Efter riksdagens beslut, som vi var överens om, har regeringen uppdragit åt myndigheterna att genomföra reformen. Det är Försvarets materielverk och Försvarsmakten som har regeringens uppdrag och mandat att rationalisera och effektivisera försvarslogistiken.

Detta sker genom att man har analyserat verksamheten och tittat på vad det är för processer som finns, hur man kan göra dem mer rationella och om man kan samverka med övriga myndigheter och andra berörda aktörer. Detta var vi överens om. Peter Jeppsson har också själv här i kammaren betonat vikten av att man genom en sammanslagning av FMV och FMLOG ska kunna söka rationaliserings- och effektivitetsvinster. Vi var överens om att det var nödvändigt för att utveckla och förändra både arbetsmetoder och organisation.

Detta är ett stort och omfattande arbete. Här gäller det, precis som med reservdelsförsörjning och försörjning av tekniker ute på förbanden, att myndigheterna måste samarbeta. Myndigheterna har regeringens uppdrag att genomföra detta. Syftet är naturligtvis att verksamheten ska fortsätta att fungera. Precis som jag sade måste vi identifiera vilka flaskhalsar – om vi kallar dem så – som finns i omfattningen enskilda mindre problem men som till slut innebär att vi helt enkelt inte får ut den flygtidsproduktion som vi är överens om att vi ska ha. Det handlar om att det finns en plan för hur mycket som ska göras, men planen står kvar på marken. Det är lika illa om det gäller fartyg eller om det gäller någonting annat. En utgångspunkt är att hela kedjan ska fungera.

Jag kan hålla med Peter Jeppsson om att vi nu ser stora förändringar och ett skifte i Europas säkerhet. Då blir det naturligtvis ännu viktigare att kunna upprätthålla rätt beredskap, inte minst incidentberedskap. Där har flygstriidskrafterna en viktig uppgift som en del i incidentberedskapen. Det kommer också att ställa krav på högre tillgänglighet. Man måste också göra en avvägning av vad som är beredskap och vad som är övningar.

Sammantaget uppfattar jag det som att det både från Försvarsmakten och från FMV finns en vilja att verkligen komma till rätta med problemen. Det de har i uppdrag från regeringen är att i samverkan hitta de bästa och de mest effektiva lösningarna.

Anf. 74 PETER JEPPSSON (S):

Herr talman! Jag tackar ministern. Jag är också medveten om att det beslut som fattades 2012 fattades i enighet avseende reformeringen. Men vi gick inte in på detaljerna, och det är där det intressanta kommer. Man ser att ett beslut i stora ramar fattas, men när man går lite längre ned ser man hur verksamheten kan komma att förändras på ett sådant sätt att det knappast är till gagn för flygverksamheten. Det är så jag upplever det, och jag har även fått signaler om detta från Försvarmakten och Flygvapnet.

Då tycker jag att man behöver stoppa upp lite grann och se vad det är som går lite för snabbt. Har vi verkligen analyserat följderna av beslutet? Vi beslutade ju aldrig att vi skulle lägga ned en flygverkstad; vi fick aldrig ens frågan om man kunde göra det. Här har man fattat ett eget beslut på myndighetsnivå. Jag antar att försvarsministern ställde sig bakom det eftersom jag inte hör något annat här i kammaren. Det kanske man ska göra. Men jag tycker ändå att en väsentlig del, nu när det finns en grupp som tillsammans ska titta på reservdelsflödet, är att man tar in frågan och verkligen analyserar den. Sedan får man se vilka slutsatser som kan dras. Kanske kommer man fram till samma slutsats som den tidigare utredningen har gjort, eller kanske inte.

Jag tycker att det hela har gått väldigt snabbt, och jag tycker att det finns så många frågetecken som dyker upp att i alla fall jag känner oro över hur vi ska klara hela kedjan. Och det måste vara en väsentlig frågeställning kring det hela. Det finns risk för att man monterar ned väsentliga delar av underhållet och den kapacitet vi faktiskt har i dag.

Jag vill passa på att önska försvarsministern en trevlig helg, självfallet även talmannen och alla som är här en sådan här fredagseftermiddag. Det är trevligt, och det är en bra debatt. Det är demokratin i sitt bästa tillstånd när man kan missa två tåg, vilket jag har gjort, och ändå vara lika glad för att stå och debattera i talarstolen.

Anf. 75 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! Jag har sagt tidigare att det är ett omfattande reformarbete som Försvarmakten och övriga försvarsrelaterade myndigheter genomför. Man måste få stöd från Försvarets materielverk. Och när denna samverkan ska genomföras inkluderar det alltifrån personal och materiel till logistikfunktioner.

Försvarmakten genomför nu det samtidigt som man levererar i skarpa insatser, både här hemma och i fredsfrämjande insatser utomlands dygnet runt året om. Det är en prestation som kräver engagemang. Och det ser vi när vi är ute och besöker olika verksamheter i Försvarmakten, vilket vi säkert båda gör. Vi ser på flygflottiljerna men också på övriga förband att det finns ett stort engagemang och en hög ambition för att verkligen få till både övningsverksamhet och olika former av beredskap och insatser.

Vi måste samtidigt komma ihåg att det gäller att genomföra reformen i förmodligen ännu högre tempo än vi hade trott från början, med tanke på hur omvärlden ser ut. Det gäller att stärka vår försvarsförmåga och också vara beredda att betala vad det kostar.

Det är även viktigt att se till att de effektiviseringar och rationaliseringar som vi har kommit överens om genomförs. Och jag förutsätter att de görs i samverkan mellan myndigheterna för att uppnå det som vi vill ha, nämligen en effektiv organisation och stärkt försvarsförmåga.

Vi måste även komma ihåg att det här kostar pengar. Vi har varit beredda att höja anslagen två år i rad. Socialdemokraterna måste också säga var de står när det gäller framtiden och finansieringen, vilket blev tydligt i den förra interpellationsdebatten.

Jag vill också passa på att önska alla en trevlig helg.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2013/14:92
28 mars

*Svar på
interpellationer*

12 § Bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

Propositioner

2013/14:202 Förbättrad informationshantering avseende vissa patienter inom hälso- och sjukvården

2013/14:208 Stärkt skydd mot tvångsäktenskap och barnäktenskap samt tillträde till Europarådets konvention om våld mot kvinnor

Framställning

2013/14:RB3 Vissa sedlars och mynts upphörande som lagliga betalningsmedel

Motioner

med anledning av prop. 2013/14:94 En ny brottsskadelag

2013/14:Ju18 av Richard Jomshof (SD)

med anledning av prop. 2013/14:104 Insatser för vissa nyanlända invand-
rars etablering m.m.

2013/14:A6 av Christina Höj Larsen m.fl. (V)

2013/14:A7 av Mattias Karlsson (SD)

2013/14:A8 av Ylva Johansson m.fl. (S)

med anledning av prop. 2013/14:106 Patientlag

2013/14:So15 av Eva Olofsson m.fl. (V)

2013/14:So16 av Per Ramhorn (SD)

med anledning av prop. 2013/14:118 Privata utförare av kommunal verk-
samhet

2013/14:K21 av Per Ramhorn (SD)

med anledning av prop. 2013/14:124 Ökad effektivitet, säkerhet och
tillgänglighet i valförandet

2013/14:K22 av Mia Sydow Mölleby m.fl. (V)

med anledning av prop. 2013/14:129 Skydd för kännetecken i den internationella humanitära rätten
2013/14:U10 av Julia Kronlid m.fl. (SD)

med anledning av prop. 2013/14:169 Nämndemannauppdraget – stärkt förtroende och högre krav
2013/14:Ju16 av Lena Olsson m.fl. (V)
2013/14:Ju17 av Maria Ferm m.fl. (MP)

med anledning av prop. 2013/14:177 En ny lag om virkesmätning
2013/14:MJ13 av Josef Fransson (SD)

med anledning av prop. 2013/14:178 Förstärkt skydd av personuppgifter för hotade och förföljda personer
2013/14:Sk8 av Leif Jakobsson m.fl. (S)

med anledning av skr. 2013:158 Riksrevisionens rapport om det svenska landsbygdsprogrammet 2007–2013
2013/14:MJ12 av Matilda Ernkrans m.fl. (S)

Finansutskottets betänkanden
2013/14:FiU17 Tekniska och affärsmässiga krav för betalningar och autogireringar i euro
2013/14:FiU22 Bank-, försäkrings- och kreditupplysningsfrågor

Trafikutskottets betänkande
2013/14:TU15 Ändrade prisregler enligt lagen om elektronisk kommunikation

Socialutskottets betänkanden
2013/14:SoU13 Tobaksfrågor
2013/14:SoU14 Alkoholfrågor
2013/14:SoU17 Narkotika- och dopningsfrågor

Justitieutskottets betänkanden
2013/14:JuU11 Redovisning av användningen av vissa hemliga tvångsmedel under år 2012
2013/14:JuU12 2013 års redogörelse för tillämpningen av lagen om särskild utlänningskontroll
2013/14:JuU22 Erkännande och verkställighet av beslut om utvidgat förverkande inom Europeiska unionen

Civilutskottets betänkande
2013/14:CU23 Telefonförsäljning på premiepensionsområdet

Arbetsmarknadsutskottets betänkande
2013/14:AU7 Arbetslöshetsförsäkringen

Följande interpellation hade framställts:

den 27 mars

2013/14:386 Offentligt ansvar för arbetssituationen inom flygbranschen

av *Ali Esbati* (V)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

14 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 28 mars

2013/14:532 Statsbidrag till karriärsteg för lärare inom upphandlad kommunal vuxenutbildning

av *Cecilia Dalman Eek* (S)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2013/14:533 Fristad för hotade kulturarbetare

av *Agneta Gille* (S)

till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)

2013/14:534 Situationen för dem som uppburit hel sjukersättning före 2003

av *Agneta Luttröpp* (MP)

till statsrådet Ulf Kristersson (M)

2013/14:535 Åtgärder mot dyskalkyli

av *Raimo Pärssinen* (S)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2013/14:536 Försöksverksamhet med separationsteam

av *Gunilla Svantorp* (S)

till statsrådet Maria Larsson (KD)

2013/14:537 Flumskola

av *Hans Hoff* (S)

till statsminister Fredrik Reinfeldt (M)

2013/14:538 Sänkta farledsavgifter

av *Lars Johansson* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2013/14:539 Fristadskommuner

av *Elin Lundgren* (S)

till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)

2013/14:540 Svaveldirektivet

av *Lars Johansson* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2013/14:541 Likvärdig tillgång till vuxenutbildning

av *Gunilla Svantorp* (S)

till statsrådet Maria Arnholm (FP)

Prot. 2013/14:92
28 mars

15 § Kammaren åtskildes kl. 12.52.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdet början till och med 8 §
anf. 38 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

CLAES MÅRTENSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Anmälan om ersättare.....	1
2 § Anmälan om subsidiaritetsprövningar	1
3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
4 § Anmälan om granskningsrapport	3
5 § Ärenden för hänvisning till utskott	3
6 § Svar på interpellation 2013/14:249 om statsinkomster av räntesnurrebegränsningar	3
Anf. 1 Finansminister ANDERS BORG (M)	3
Anf. 2 LEIF JAKOBSSON (S).....	4
Anf. 3 Finansminister ANDERS BORG (M)	5
Anf. 4 LEIF JAKOBSSON (S).....	6
Anf. 5 Finansminister ANDERS BORG (M)	7
Anf. 6 LEIF JAKOBSSON (S).....	8
Anf. 7 Finansminister ANDERS BORG (M)	8
7 § Svar på interpellation 2013/14:259 om stigande oro för de offentliga finanserna	9
Anf. 8 Finansminister ANDERS BORG (M)	9
Anf. 9 PATRIK BJÖRCK (S)	10
Anf. 10 CARL B HAMILTON (FP)	11
Anf. 11 EVA-LENA JANSSON (S)	12
Anf. 12 BO BERNHARDSSON (S)	12
Anf. 13 Finansminister ANDERS BORG (M)	13
Anf. 14 PATRIK BJÖRCK (S)	14
Anf. 15 CARL B HAMILTON (FP)	15
Anf. 16 EVA-LENA JANSSON (S)	16
Anf. 17 BO BERNHARDSSON (S)	16
Anf. 18 JÖRGEN ANDERSSON (M).....	17
Anf. 19 Finansminister ANDERS BORG (M)	18
Anf. 20 PATRIK BJÖRCK (S)	19
Anf. 21 JÖRGEN ANDERSSON (M).....	19
Anf. 22 Finansminister ANDERS BORG (M)	19
8 § Svar på interpellation 2013/14:265 om nedsättningen av arbetsgivaravgiften för unga.....	20
Anf. 23 Finansminister ANDERS BORG (M)	20
Anf. 24 PIA NILSSON (S).....	21
Anf. 25 CARL B HAMILTON (FP)	22
Anf. 26 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	22
Anf. 27 EVA-LENA JANSSON (S)	23
Anf. 28 PATRIK BJÖRCK (S)	24
Anf. 29 Finansminister ANDERS BORG (M)	25
Anf. 30 PIA NILSSON (S).....	26
Anf. 31 CARL B HAMILTON (FP)	27
Anf. 32 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	28
Anf. 33 EVA-LENA JANSSON (S)	28
Anf. 34 PATRIK BJÖRCK (S)	29

Anf. 35	BO BERNHARDSSON (S)	29
Anf. 36	HANIF BALI (M)	30
Anf. 37	JÖRGEN ANDERSSON (M)	31
Anf. 38	Finansminister ANDERS BORG (M)	32
Anf. 39	PIA NILSSON (S)	33
Anf. 40	BO BERNHARDSSON (S)	33
Anf. 41	JÖRGEN ANDERSSON (M)	34
Anf. 42	Finansminister ANDERS BORG (M)	34
9 §	Svar på interpellation 2013/14:291 om regeringens redovisning av överskottsmålet	35
Anf. 43	Finansminister ANDERS BORG (M)	35
Anf. 44	BO BERNHARDSSON (S)	36
Anf. 45	CARL B HAMILTON (FP)	37
Anf. 46	Finansminister ANDERS BORG (M)	38
Anf. 47	BO BERNHARDSSON (S)	39
Anf. 48	CARL B HAMILTON (FP)	40
Anf. 49	JÖRGEN ANDERSSON (M)	40
Anf. 50	PATRIK BJÖRCK (S)	41
Anf. 51	HANIF BALI (M)	42
Anf. 52	Finansminister ANDERS BORG (M)	43
Anf. 53	BO BERNHARDSSON (S)	44
Anf. 54	JÖRGEN ANDERSSON (M)	44
Anf. 55	PATRIK BJÖRCK (S)	44
Anf. 56	HANIF BALI (M)	45
Anf. 57	Finansminister ANDERS BORG (M)	45
10 §	Svar på interpellation 2013/14:369 om besparingar inom Försvarsmakten	46
Anf. 58	Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M)	46
Anf. 59	PETER HULTQVIST (S)	46
Anf. 60	JOHAN FORSSELL (M)	47
Anf. 61	PETER JEPPSSON (S)	48
Anf. 62	Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M)	49
Anf. 63	PETER HULTQVIST (S)	50
Anf. 64	JOHAN FORSSELL (M)	52
Anf. 65	PETER JEPPSSON (S)	52
Anf. 66	Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M)	53
Anf. 67	PETER HULTQVIST (S)	54
Anf. 68	Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M)	54
11 §	Svar på interpellation 2013/14:376 om havererad reservdelshantering för JAS 39 Gripen	55
Anf. 69	Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M)	55
Anf. 70	PETER JEPPSSON (S)	55
Anf. 71	Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M)	56
Anf. 72	PETER JEPPSSON (S)	57
Anf. 73	Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M)	59
Anf. 74	PETER JEPPSSON (S)	60
Anf. 75	Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M)	60
12 §	Bordläggning	61

13 § Anmälan om interpellation	63	Prot. 2013/14:92
14 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	63	28 mars
15 § Kammaren åtskildes kl. 12.52.....	64	

Tryck: Elanders, Vällingby 2014